

Přeshraniční kriminalita ve Zlínském kraji

Bc. Rostislav Gorecký

Diplomová práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Rostislav Gorecký**
Osobní číslo: **L18204**
Studijní program: **N3953 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Bezpečnost společnosti**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Přeshraniční kriminalita ve Zlínském kraji**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte rešerši na dané téma se zaměřením na monografie, odborné studie a analyticko-konceptní materiály z provenience orgánů státní správy.
2. Vymezte problematiku přeshraniční kriminality a přeshraniční policejní spolupráce při potírání trestné činnosti.
3. Analyzujte problematiku přeshraniční kriminality ve Zlínském kraji.
4. Provedte komparaci stávající situace se situací před zrušením pohraniční policie.

Forma zpracování diplomové práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUCHTA a Jana HULMÁNKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3.
2. ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2016. ISBN 80-86795-05-5.
3. The European Agenda on Security. *European Commission* [online]. [cit. 2019-10-23]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0185&from=CS>

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **doc. RSDr. Václav Lošek, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: 1. listopadu 2019
Termín odevzdání diplomové práce: 15. května 2020

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Bc. Rostislav Gorecký

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce je věnována tématu „Přeshraniční kriminalita ve Zlínském kraji“. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část pojednává o organizované kriminalitě a o vývoji přeshraniční kriminality. Dále je zaměřena na dokumenty a studijní materiály, které se věnují předmětné problematice a nástrojům policejní spolupráce na národní i mezinárodní úrovni. V neposlední řadě teoretická část pojednává o kriminalitě cizinců a etnických minorit na území České republiky. Praktická část reflektuje realie Policie České republiky, je zaměřena na kriminalitu cizinců a především pak na kriminalitu přeshraniční. Významnou součástí praktické části diplomové práce je srovnání přeshraniční kriminality ve Zlínském kraji před a po zrušení pohraniční policie a hraničních kontrol.

Klíčová slova: bezpečnost, přeshraniční kriminalita, organizovaná kriminalita, policejní spolupráce.

ABSTRACT

This thesis is devoted to the topic „Cross border Crime in Zlín region “. This work is divided into two parts. The theoretical part deals with organized crime and with development of cross-border crime. It is also focuses on documents and study materials that are devoted to this issue and instruments of police cooperation at the national and international level. Last but not least theoreticall part deals with criminality of foreigners and ethnic minorities in the Czech Republic. The practical part reflects the realities of the police of the Czech Republic, focuses on criminality of foreigners and primarily on cross-border crime. An important part of the practical part is comparison of cross-border crime in the Zlín region before and after the abolition of border police and border controls.

Keywords: safety, cross-border crime, organized crime, police cooperation.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍL A POUŽITÉ METODY	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA	13
2 VÝVOJ PŘESHRAŇIČNÍ KRIMINALITY	19
2.1 AKTUÁLNÍ ASPEKTY	20
2.2 SCHENGENSKÝ PROSTOR	22
2.3 PŘESHRAŇIČNÍ KRIMINALITA A OCHRANA OBYVATELSTVA.....	24
3 PRÁVNÍ VYMEZENÍ PŘESHRAŇIČNÍ KRIMINALITY A POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	26
3.1 PRÁVNÍ NORMY ČESKÉ REPUBLIKY ZAJIŠŤUJÍCÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCI V EU.....	26
3.2 PRÁVNÍ NORMY EVROPSKÉ UNIE	28
4 PŘESHRAŇIČNÍ KRIMINALITA V DOKUMENTECH A POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	32
4.1 READMISNÍ DOHODY	32
4.2 KONCEPCE ROZVOJE POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY DO ROKU 2020	33
5 NÁSTROJE POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE	36
5.1 EUROPOL.....	36
5.2 INTERPOL	38
5.3 SCHENGENSKÉ DOHODY	41
5.4 SCHENGENSKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM	42
5.5 FRONTEX.....	45
5.6 OSTATNÍ MEZINÁRODNÍ AGENTURY	46
5.7 ŘEDITELSTVÍ PRO MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCI	47
6 KRIMINALITA CIZINCŮ A ETNICKÝCH MINORIT NA ÚZEMÍ ČR	49
II PRAKTICKÁ ČÁST	52
7 STRUKTURA POLICIE VE ZLÍNSKÉM KRAJI	53
7.1 KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE ZLÍNSKÉHO KRAJE.....	53
7.2 ODBORY POLICIE PRO BOJ S PŘESHRAŇIČNÍ KRIMINALITOU	54
7.3 STAVY POLICISTŮ VE ZLÍNSKÉM KRAJI.....	57
7.4 STRUKTURA POLICIE SLOVENSKE REPUBLIKY	58
8 STATISTIKA KRIMINALITY VE ZLÍNSKÉM KRAJI	60
8.1 KRÁDEŽE AUTOMOBILŮ VE ZLÍNSKÉM KRAJI	64
9 ZRUŠENÍ POHRANIČNÍ POLICIE VE ZLÍNSKÉM KRAJI	66

10	KOMPARACE SOUČASNÉHO STAVU SE STAVEM PŘED ZRUŠENÍM POHRANIČNÍ POLICIE	68
10.1	RESPONDENTI.....	68
10.2	VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ.....	68
	ZÁVĚR	73
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	74
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	80
	SEZNAM OBRÁZKŮ	81
	SEZNAM TABULEK.....	82
	SEZNAM GRAFŮ	83
	SEZNAM PŘÍLOH.....	84

ÚVOD

Moderní – demokratický – právní stát musí být způsobilý chránit své občany. Vnější projevem státní suverenity je kromě jiného i bezpečnost jako jedno ze základních práv občanů. Česká republika (dále jen „ČR“) zajišťuje bezpečnost svým občanům i díky členství v mezinárodních organizacích, jako je NATO, Organizace spojených národů či Evropská unie (dále jen „EU“) a společně s tím je zajištěno a kultivováno bezpečnostní prostředí, ve kterém obyvatelé mohou v klidu žít.

Bezpečnostní prostředí České republiky je neustále ohrožováno existencí bezpečnostních hrozeb, které mohou narušit vnitřní či vnější bezpečnost. Bezpečnostní hrozby a celá řada východisek formování bezpečnostní politiky státu jsou definovány v dokumentu Bezpečnostní strategie. Jako jednu z bezpečnostních hrozeb Bezpečnostní strategie uvádí organizovaný zločin. Organizovaná kriminalita překračuje prostřednictvím obchodních i osobních vztahů hranice států a v posledních letech narůstá schopnost kriminálních sítí infiltrovat orgány státní správy, narušovat hodnoty právního státu a ohrožovat bezpečnost občanů.

Aby nedocházelo k šíření organizovaného zločinu, zaměřuje se Česká republika zejména na podporu policejní spolupráce na národní i mezinárodní úrovni, aby bylo možné rychle reagovat na aktivity kriminálních struktur. Ozbrojené bezpečnostní sbory v čele s Policií České republiky jsou předurčeny k boji proti kriminalitě ve všech formách. Kriminalita často přesahuje hranice jednoho státu a tím pádem se z ní stává přeshraniční kriminalita, která se rozmáhá do všech států na světě.

Proto je nutné budovat policejní spolupráci s ostatními státy na vysoké úrovni. Ne se všemi státy je spolupráce jednoduchá, ale s většinou států se díky readmisním a jim podobným smlouvám komunikuje bez problémů, například v oblasti navrácení osob do země původu.

Přeshraniční kriminalita jako taková narušuje životy běžných občanů, kteří se musí potýkat s koncovými následky aktivit kriminálních skupin provozujících organizovaný zločin. Krádeže automobilů a jejich vývoz do ciziny, jakožto jeden z nejčastějších typů přeshraniční kriminality, není v posledních deseti letech nic neobvyklého nejen v příhraničních oblastech, ale na celém území České republiky. Po vstupu České republiky do Schengenského prostoru v roce 2007 bylo pachatelům této trestné činnosti usnadněno provozovat jejich byznys, jelikož došlo ke zrušení hraničních kontrol a kradená vozidla mohla v klidu překračovat státní hranice.

Práce je věnována široké veřejnosti a čtenář by měl po jejím přečtení získat obecný přehled v otázce problematiky přeshraniční kriminality.

CÍL A POUŽITÉ METODY

Cílem diplomové práce je analyzovat problematiku přeshraniční kriminality a především pak mezinárodní policejní spolupráce ve světle aktuálních problémů a prezentovat ji jako jeden z významných prvků v oblasti bezpečnosti na evropském kontinentu.

Dílčí cíle směřují k charakteristice problémů souvisejících nejenom s mezinárodní policejní spoluprací, ale také s organizovaným zločinem jako takovým. Nemalý důraz je kladen na právní předpisy jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni, které vymezují a definují rozsah mezinárodní policejní spolupráce a stanovují jak postupovat v různých případech. Velice podstatné také je, jak k této problematice přistupují jednotlivé členské státy a jaké mají vypracované dokumenty zabývající se touto problematikou. V neposlední řadě je důležitý výčet nejvýznamnějších agentur/úřadů/organizací, které se zabývají přeshraniční trestnou činností a zajišťují mezinárodní policejní spolupráci a také předávání informací.

Pro splnění zadaných cílů práce byla použita především analyticko-syntetická metoda, metoda komparativní.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA

Legislativa rozlišuje organizovanou kriminalitu a organizovaný zločin. Organizovaná kriminalita ohrožuje zájmy celé společnosti a ústavní základy státu a nenáleží k ní veškeré spontánní, individuální a neorganizované trestné činy. Organizovaný zločin je druhem skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací.

Z historického hlediska není organizovaný zločin novým pojmem. V posledních letech se však stal jedním z nejzávažnějších globálních problémů současnosti a stal se také rizikem pro stabilitu, bezpečnost a vývoj občanské společnosti. Aktivity zločineckých skupin nepředstavují pouze bezprostřední ohrožení bezpečnosti občanů, ale vedou k ohrožení celé společnosti a jejich institucí. Pokud není vůči nim rozhodně postupováno, posiluje se nedůvěra občanů jak vůči složkám společnosti, které mají organizované kriminalitě čelit, tak vůči celému společenskému systému. Organizovaný zločin a jeho aktivity mají značný dopad také na ekonomiku, neboť společnost musí na boj proti němu vynakládat množství finančních prostředků. (Organizovaný zločin, IS MUNI, 2014)

Nebezpečí organizované kriminality spočívá také v kvalitativní odlišnosti tohoto fenoménu od kriminality běžné. Zásadní rozdíl spočívá v tom, že u běžné kriminality je ústředním bodem zájmu konkrétní pachatel a jeho trestný čin, zatímco u organizované kriminality je hlavním motivem snaha o dosažení prospěchu realizovaná v širších souvislostech (rychlé získání zboží, snaha maximalizace a následná legalizace zisku). (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 480)

V dnešní době proniká organizovaný zločin do všech vrstev společnosti. Jedná se také o pronikání do oficiálních společenských, ekonomických a politických sfér, kde organizované skupiny páchají trestné činy.

Organizovaná kriminalita se určuje podle následujících znaků:

- a) soustavnost, zaměření na zisk,
- b) dlouhodobost,
- c) členská základna,
- d) organizační struktura,
- e) profesionalita, vnitřní disciplína,
- f) subsidiární úloha násilí,

- g) bohatství, praní špinavých peněz,
- h) pronikání do oficiálních společenských struktur,
- i) mezinárodní spojení a působení. (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 481-483)

Mezinárodní zločinecké organizace

Historie vzniku organizovaného zločinu sahá až do dávné minulosti, přesněji do 3. století našeho letopočtu. Již tehdy existovaly čínské triády, které páchaly trestné činy v důsledku politické a společenské nestability. V Evropě se první více organizované zločinecké skupiny začaly tvořit až v polovině 19. století, ale většinou byly jejich aktivity omezené hranicemi jednotlivých států. Existovaly ale i výjimky, například v případě pašování alkoholu či obchodování s drogami. (Sikora, 2008, s. 7)

Mezi nejvýznamnější zločinecké organizace patří zejména italský organizovaný zločin a neslavně známá sicilská Mafie známá též jako Cosa Nostra, dále Camorra, která operuje v okolí Neapole a také N'dranghetta, jejíž základnou je Kalábrie na jihu Itálie. Všechny tyto jmenované organizace jsou historicky významné, mezi novější patří Sacra Corona Unita se sídlem v Apulii (jihovýchod Itálie).

V Asii jsou největší zločinecké organizace v Číně a v Japonsku. Čínský organizovaný zločin je znám především svými triádami. Po občanské válce, která probíhala v Číně od roku 1946 do roku 1949, se většina organizací stáhla do Hongkongu a na Tchaj-wan. Nejvýznamnější organizací v Japonsku je Jakuzo, která vznikla spojením několika zločineckých organizací na vyšší bázi.

V Severní Americe je největší organizací La Cosa Nostra, kterou vytvořili přistěhovalci původem z Itálie a v mnohém je podobná s italskou Mafií. Kromě této organizace zde působí ve větším jen odnože japonské Jakuzo a skupiny z karibských států.

Organizovaný zločin v mnoha formách byl přítomen i v bývalém Sovětském svazu a probíhá také v nástupnických zemích SSSR. Většina těchto organizací je založena na etnickém principu. Jsou to například kromě ruských i ukrajinské, gruzínské nebo čečenské skupiny. Typickým znakem pro tyto skupiny je vysoká brutalita bez jakékoli úcty k lidskému životu. Někteří jedinci jsou bývalí vojáci, kteří si prošli válkami v Afghánistánu nebo v Čečensku.

Výše zmíněné zločinecké organizace nejsou samozřejmě jedinými skupinami svého druhu. V celosvětovém měřítku jsou však nejznámější. Na světě bychom jen stěží hledali zemi, ve

kteřé nepůsobí organizovaný zločin. Z ostatních koutů světa můžeme zmínit například drogové kartely působící zejména v zemích Střední a Jižní Ameriky (Mexiko, Kolumbie, Venezuela), zločinecké organizace sídlící v Nigerii, které jsou relativně nové a působí zejména v oblasti pašování drog, finančních podvodů se směnkami či zneužívání programů vládní pomoci, a v neposlední řadě můžeme zmínit mezinárodní zločinecké organizace z Balkánu (ze států bývalé Jugoslávie), Bulharska a Turecka. (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 486-490)

Nejčastější formy trestných činů v rámci organizovaného mezinárodního zločinu jsou:

- hospodářské trestné činy,
- drogové delikty,
- obchod se zbraněmi,
- obchod s nelegálním zbožím,
- nezákonný obchod s jaderným materiálem,
- obchod s lidmi,
- trestné činy spojené s imigrační politikou
- trestné činy spjaté s prostitucí,
- korupce, bankovní převody, padělání peněz,
- vraždy,
- loupeže,
- racketeering¹,
- krádeže a převozy automobilů.

Organizovaný zločin na území ČR

Na území ČR operují zejména skupiny z bývalého Sovětského svazu, Itálie, Balkánu, arabských zemí a východní Asie (především Vietnam). Nejčastěji se jedná o zločiny v oblasti pašování alkoholu a cigaret, vymáhání dluhů, organizace nelegálního zaměstnání a převaděčství, krádeže a převozy automobilů, podvody s platebními kartami či hazardní hry. Mezi novější formy trestné činnosti patří fiktivní sňatky, nezákonný obchod s chráněnými

¹ Racketeering - neboli vydírání je jednou z nejstarších forem organizovaného zločinu. Podstatou vydírání je pod pohrůžkou násilí, hrozby násilím nebo jiné těžké újmy nucení jiného, aby něco konal, strpěl nebo opominul (zdroj: Organizovaný zločin, IS MUNI)

živočichy či nezákonný obchod s léky a léčivy. S rozmachem technologií došlo k využívání dokonalejších technických prostředků včetně internetu na úkor násilných projevů.

Stále důležitější roli hrají v oblasti páčání organizované trestné činnosti komunikační a informační technologie. Kromě toho, že kvalitnější, rychlejší a levnější nástroje v oblasti výroby, transportu a komunikace poskytují nové možnosti pro poskytování nelegálních výrobků a služeb, stává se internetová síť sama o sobě arénou, ve které mají organizované zločinecké skupiny takřka neomezený prostor pro nabízení nelegálního zboží a služeb, které si pořizují často nic netušící spotřebitelé. Důležité je také získání odborníků v oblasti IT na svou stranu. Zločinecké organizace si mohou dovolit zaplatit a následně využít služeb odborníků v oblasti IT, zatímco pro státní orgány je jejich angažování složitější, jelikož je nemůžou vždy adekvátně zaplatit.

Pro organizovanou skupinu je výhodné zapojení mezinárodního prvku (např. právnická osoba se sídlem v zahraničí), jelikož tím dojde ke ztížení a zkomplikování vyšetřování. Některé druhy trestné činnosti (např. karuselové podvody²) mají mezinárodní prvek jako nezbytnou součást skupiny, bez něj by totiž fungování nebylo vůbec možné, neboť na základě fingovaných mezinárodních obchodů dochází k samotné trestné činnosti.

Složení takových organizovaných skupin není přesně určené. Často tvoří volné uskupení zločinců do určité pyramidy. Na nejnižších místech jsou lidé (tzv. bílí koně), kteří jsou postradatelní (většinou jsou to bezdomovci, lidé závislí na omamných látkách apod.), naopak na nejvyšších místech figurují osoby vysokého postavení, u kterých není na první pohled patrné, že by mohly být zapojené do páčání trestné činnosti. Dokud se nepodaří odhalit vůdce skupiny, je velmi složité činnost skupiny zcela zastavit. (Koncepte boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, 2018)

Boj proti organizovanému zločinu na území ČR

Boj proti organizovanému zločinu spadá podle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. do gesce Ministerstva vnitra. Dlouhodobě strategicky řídí a koordinuje národní politiku boje

² Karuselové podvody (nazývány též jako kolotočové podvody či podvody chybějícího obchodníka) jsou významnou částí úniků daně z přidané hodnoty. Tyto organizované skupiny využívají přeshraničního obchodu v EU, při kterém je dodání zboží mezi státy osvobozené od daně z přidané hodnoty. (zdroj: Finanční správa)

proti organizovanému zločinu. Proto pravidelně zpracovává Koncepti boje proti organizovanému zločinu. Úkolem této koncepce je na základě analýz stávající situace formulovat opatření k vytváření a posilování vhodných podmínek a nástrojů bezpečnostních sborů v oblasti prevence, odhalování a postihování organizovaného zločinu. V současné době je aktuální Koncepte boje proti organizovanému zločinu do roku 2023.

Na boji proti organizovanému zločinu se v různé míře podílí i další ministerstva a další státní orgány. Zejména se jedná o Ministerstvo financí (Celní správa, Finanční správa), Ministerstvo spravedlnosti, Úřad vlády ČR (oblast drogové problematiky a korupce) a Ministerstvo životního prostředí (kriminalita páchaná na životním prostředí). Dále se do boje proti organizovanému zločinu zapojují i zpravodajské služby, které hrají v této oblasti důležitou roli. V rámci své působnosti předávají zpravodajské služby v souladu se zákonem č. 153/1994 Sb.³ Policii ČR poznatky k případnému rozpracování. (Ministerstvo vnitra, 2019)

Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023

Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023 (dále jen „Koncepce“) byla zpracována v únoru 2018 a navazuje na Koncepti boje proti organizovanému zločinu na období let 2015-2017 a předchozí podobné materiály. Koncepce pojednává o aktuální situaci v oblasti organizovaného zločinu, identifikuje problematické oblasti v praxi boje s organizovaným zločinem a určuje globální, strategické a specifické cíle koncepce. Součástí koncepce je i aktuální stav organizovaného zločinu v ČR, kde je charakterizována současná trestná činnost zločineckých organizací na území ČR. Další částí Koncepce je i vyhodnocení předchozí koncepce. (Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023, 2018)

Mezinárodní spolupráce

Co se týče mezinárodní spolupráce, tak ta probíhá, jak v oblasti justiční, tak i v oblasti policejní. Mezinárodní spolupráce se realizovala především na základě dvoustranných smluv o spolupráci v trestních věcech, později na základě mezinárodních konvencí obecnějšího charakteru (např. Evropská dohoda o vydávání apod.). Důležitým krokem bylo přijetí Eurozatykače v roce 2004. ČR se vstupem do EU zavázala plnit úkoly a požadavky vyplýva-

³ Zákon č. 153/1994 Sb., Zákon o zpravodajských službách České republiky. (zdroj: Zákony pro lidi)

jící ze smluv týkajících se bezpečnosti na území EU. (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 500-501)

Pro lepší pochopení dané problematiky je důležité znát historický vývoj přeshraniční kriminality a aktuální aspekty, podle kterých se policejní spolupráce a přeshraniční kriminalita odvíjí. Vývoj přeshraniční kriminality a s ní související problematika je charakterizována v následující kapitole.

2 VÝVOJ PŘESHraniČNÍ KRIMINALITY

Přeshraniční kriminalita existovala na světě od dob, kdy se začaly vymezovat hranice prvních státních útvarů. Již ve starověku se pašovalo nejrůznější zboží z jednoho státu do druhého, byli unášeni lidé, či se kradlo na území cizího státu. S rozvojem společnosti a s vývojem technologií a lidstva se rozvíjela také kriminalita, včetně té přeshraniční. Svým způsobem se v historii dopouštěly přeshraniční kriminality všechny kolonizační velmoci, jelikož nedobrovolně odváděly obyvatele afrických států k otrokařské práci do vyspělejších zemí. Pokud to přeneseme na dnešní dobu, je to nelegální obchod s lidmi. Dále bychom mohli pokračovat například pašováním alkoholu (především rumu), zbraní či drahých surovin jako bylo zlato, či drahokamy. Samozřejmě všechny tyto nelegální aktivity se dějí i v dnešní době, ale na rozdíl od tehdejších dob jsou dnes vytvořeny specializované útvary, které mají proti tomuto druhu kriminality bojovat.

V 70. a 80. letech v Československu bylo zřejmě nejvíce rozšířené převádění lidí přes státní hranice, tentokrát směrem pryč z Československa za svobodou do zemí západního světa. Převaděči lidí přes hranice byli poté stíháni státní bezpečností a byli tvrdě trestáni nucenými pracemi, či dlouhým pobytem za mřížemi. Ve světle dnešní doby probíhá převaděčství stále, byť je to zejména ve státech ohrožených válečnými konflikty či nestabilitou režimu. Současní převaděči si za převedení účtují nemalé sumy⁴, čímž se to stává trestným činem. Týká se to především států z Afriky a Blízkého východu, kde převaděči nelegálně převážejí lidi do států vyspělé Evropy (např. Německo, Francie, Švédsko, Velká Británie).

S rozvojem informačních technologií roste i počet případů kybernetické kriminality, která rovněž neprobíhá pouze na území jednoho státu, ale většinou je to velice dobře organizovaná skupina hackerů, kteří pracují z jiných států, kdy stačí jedna nepozornost při otevírání emailů a rázem se vaše peníze ocitnou na bankovním účtu například v Číně. Proto vzniká stále více organizací, které se snaží kybernetickým zločinům zabránit⁵.

⁴ Například v roce 2015 za převoz z Libye do Itálie zaplatil průměrný Syřan 35 000 až 46 000 korun. Afričana stála cesta asi 18 000 až 30 000 korun. Odhaduje se, že pašeráci posílající migranty přes moře si vydělali v roce 2015 zhruba 6,8 miliardy korun. (zdroj: IDnes)

⁵ Mezi takové organizace patří Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, Výbor pro kybernetickou bezpečnost (stálý pracovní orgán Bezpečnostní rady státu), Národní bezpečnostní úřad, Bezpečnostní informační služba České republiky. (zdroj: Ministerstvo vnitra)

2.1 Aktuální aspekty

Krise současné trestní politiky, o které se hovoří v souvislosti s dynamickým nárůstem organizovaného zločinu a novými nebezpečnými formami politického terorismu, může např. vést k oslabení významu ochrany základních lidských práv a svobod ve prospěch intenzivnější ochrany společnosti před takovými útoky a tím i k upřednostnění jiných zásad, než jaké byly donedávna tradičně preferovány (např. opuštění zásady subsidiarity trestní represe přinejmenším v oblasti organizovaného zločinu). Musí se to brát jako dvě roviny, jedna rovina je v oblasti bezpečnosti a druhá se zaměřuje na lidská práva. (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 11-12)

Nelze přehlédnout ani to, že v souvislosti s turbulentními sociálními změnami naší společnosti na počátku 21. století nabývají právě hodnoty, jako jsou bezpečnost, kontrola a ochrana na straně jedné a solidarita, podpora a pomoc na straně druhé na významu, s čímž koresponduje vzrůstající tlak na využívání účinných preventivních, ale zároveň i represivních opatření a postupů k zabránění nebo snížení rizika kriminálního chování. (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 12)

Jedním z hlavních trendů dnešní doby je neustále se prohlubující globalizace, která s sebou přináší mnoho pozitivních, ale i negativních důsledků. K nim zcela určitě patří i stále stoupající a rozvíjející se kriminalita mezinárodního charakteru. Ruku v ruce se s kriminalitou rozvíjí také mezinárodní policejní spolupráce a její rozvoj je v podstatě nekončícím procesem. Spolupráce se musí rozvíjet tak, aby dokázala reagovat na nově vznikající hrozby, a to jak na úrovni institucí EU (Evropská komise, Rada EU a Evropský parlament), tak i na úrovni mezinárodních organizací.

Když dne 21. prosince 2007 vstoupila Česká republika do Schengenského prostoru a byly zrušeny kontroly na vnitřních hranicích, rázem se otevřely dveře plné možností, jak se může rozvíjet přeshraniční kriminalita. V té době ještě zřejmě nikdo netušil, co všechno vznikne za problémy, když se zruší kontroly na vnitřních hranicích členských států. Samozřejmě že zrušení kontrol mělo své výhody i nevýhody.

V roce 2015 vyvrcholila v Evropě migrační krize a z velké části je to díky volnému pohybu, který umožňuje právě Schengenský prostor. Na státních přechodech mezi některými státy (např. Rakousko a Německo) byly znovu zavedeny hraniční kontroly, především pro nákladní automobily, které migranti v hojném počtu využívali jako dopravní prostředek pro nelegální přechod státních hranic. Migrační krize se částečně dotkla i České republiky,

kdy se prováděly náhodné kontroly mezinárodních vlaků, především těch směřujících z Rakouska a Slovenska dále směrem na západ. V dnešní době se již tyto kontroly vlaků neprovádějí, ale stále je to jeden z druhů přeshraniční kriminality, která se v posledních letech rozšířila a je citlivou otázkou především pro státy jako Itálie, Španělsko, Řecko či Francie, kde na příliv migrantů trpí nejvíce⁶.

S přeshraniční kriminalitou souvisí kromě znovuzavedení hraničních kontrol kvůli migrantům i jiné trestné činy, například krádeže aut a vývoz do zahraničí, nelegální pobyt cizinců na území státu kvůli práci, či již zmiňovaná kybernetická kriminalita.

Z hlediska bezpečnosti v Evropě byla důležitou smlouvou Amsterodamská smlouva, která byla přijata v roce 1997. S přijetím Amsterodamské smlouvy si EU vytyčila za cíl zajistit společný prostor svobody, bezpečnosti a práva. Tento cíl v roce 2004 dále rozvinul Haagský program, v němž bylo vytyčeno deset prioritních oblastí:

- posílení základních práv a občanství;
- protiteroristická opatření;
- vymezení vyváženého přístupu k migraci;
- rozvoj integrovaného řízení vnějších hranic EU;
- stanovení společného azylového řízení;
- maximalizace pozitivního dopadu migrace;
- nalezení patřičné rovnováhy mezi soukromím a bezpečností při sdílení informací;
- rozvoj strategického plánu pro boj proti organizovanému zločinu;
- vytvoření skutečného evropského prostoru spravedlnosti;
- sdílení odpovědnosti a solidarity.

Rozhodnutí soudů jednotlivých členských států budou uznávána v ostatních členských státech, což je základ soudní spolupráce v trestních záležitostech. Byla rovněž vypracována celá řada nástrojů usnadňujících praktickou přeshraniční spolupráci. (Eurostat, 2018)

⁶ V roce 2019 se do Evropy dostalo 125 069 migrantů. Z toho 101 704 si zvolilo cestu po moři a 23 365 po souši. (Eurozprávy, 2020, online)

2.2 Schengenský prostor⁷

Než se budeme v pozdějších kapitolách zabývat pohybem osob, věcí či policejní spoluprací v rámci EU, je třeba si zodpovědět několik otázek, jako např. co je to Schengenský prostor, proč vznikl, nebo jakou roli hraje v bezpečnostním systému EU.

Schengenský prostor je označení pro území 26 evropských států (zemí Schengenské dohody, publicistickým slangem zemí Schengenu), na kterém mohou osoby překračovat hranice smluvních států na kterémkoliv místě, aniž by musely projít hraniční kontrolou. Jeho název vznikl podle vesnice Schengen v Lucembursku, u níž byla v roce 1985 podepsána Schengenská dohoda. Smluvními státy jsou převážně země Evropské unie, ale jsou mezi nimi i některé nečlenské země EU. Do schengenského prostoru spadají i některá ze zámořských území členských zemí. (Česká justice, 2015)

Historie

Za předchůdce schengenské spolupráce lze považovat Saarbrückenskou dohodu z roku 1984, kterou uzavřela Spolková republika Německo a Francie. Týkala se řešení nekonečných front na hraničních přechodech mezi oběma státy v důsledku stávkové pohotovosti evropských dopravců. Dohoda předpokládala postupné zrušení kontrol na společných hranicích obou států a uplatnění principu volného pohybu zboží a osob.

Jednání vyústila v roce 1985 k vytvoření Schengenské dohody, kterou podepsala Spolková republika Německo, Francie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko. Tyto státy se snažily o vytvoření zóny volného pohybu osob a zrušení kontrol na společných, tj. vnitřních hranicích. V roce 1990 byla tato myšlenka stvrzena podpisem Schengenské prováděcí úmluvy, která podrobně stanovila veškerá opatření související se zrušením kontrol a s potřebnými kompenzačními opatřeními. Avšak až za dalších pět let, tj. v roce 1995, došlo k odstranění hraničních zábran a jedině, co řidiče informovalo o překročení státní hranice, byly cizojazyčné nápisy vítající řidiče na území státu. (Euroskop, 2019)

Zajištění bezpečnosti

Jelikož došlo ke zrušení kontrol na pozemních hranicích, v příhraničních regionech to mělo za následek novou situaci v oblasti zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku. Byly za-

⁷ Viz. kapitola 5.3 Schengenské dohody.

vedeny pohraniční policejní kontroly, které mohou být složeny z příslušníků policie z obou sousedních států. Každý členský stát Schengenu má však i nadále určitá pravidla a pravomoci na boj proti kriminalitě a nelegální migraci. Prováděné kontroly osob - zejména ty prováděné v příhraničních oblastech - musí splňovat následující schengenská pravidla:

- nemají za cíl ochranu hranic,
- vycházejí z všeobecných policejních informací a zkušeností týkajících se možných hrozeb pro veřejnou bezpečnost a mají především za cíl bojovat proti přeshraniční trestné činnosti,
- jsou plánované a prováděné tak, že se zřetelně odlišují od systematických kontrol osob na vnějších hranicích,
- provádějí se na základě namátkových kontrol.

I když je možné překročit státní hranici kdekoliv a kdykoliv - ovšem s platným dokladem totožnosti - pořád můžou příslušníci policie provádět kontroly, byť s výše zmíněnými podmínkami. (Česká justice, 2015)

Dočasné znovuzavedení hraničních kontrol

Od roku 2015 zavedly některé státy Schengenského prostoru vnitřní hraniční kontroly. Hraniční a pasové kontroly byly zavedeny kvůli probíhající migrační krizi, kdy se přes vnější hranice Schengenského prostoru skrze Řecko a balkánské státy dostávaly tisíce migrantů⁸. I když nejsou balkánské státy v schengenském prostoru, proudily přes ně velké masy lidí ze Sýrie a dalších států Blízkého východu. Situace byla tak kritická, že si vyžádala radikální řešení, kdy se některé státy rozhodly vystavit na svých hranicích ploty a pouštět uprchlíky pouze přes znovuzavedené hraniční kontroly. Ploty vyrostly na společných hranicích Slovinska a Chorvatska, Srbska a Maďarska a také na hranici Srbska a Chorvatska.

Tyto kontroly byly v několika případech prodlouženy, naposled v případě Francie do 30. dubna 2018 a v případě Rakouska, Dánska, Německa, Švédska a Norska do 12. května 2018.

⁸ Migrační krize – v roce 2015 se dostalo do Evropy 1 046 599 migrantů, byla to největší vlna migrace za poslední desetiletí. Za rok 2016 to bylo 387 739 migrantů, což je prudký pokles oproti předchozímu roku. (zdroj: UNHCR)

Hraniční kontroly v současné době pokračují například na společné hranici Rakouska a Německa, kde na dálnicích stojí policejní hlídky a vybírají si podezřelá vozidla, která kontrolují. Dále tam mají mobilní kontroly pro nákladní automobily. Německo se snad poučilo ze svých chyb, když dopustilo vstup několika set tisícům uprchlíků na své území, a proto si teď své hranice proti nelegálnímu vstupu chrání.

Odklon od Schengenu však zdaleka nezvýší bezpečí Evropanů, ale ve skutečnosti bude boj proti terorismu ztěžovat, protože státy budou nuceny vyčlenit cenné zdroje – v případě úplného zrušení smlouvy by se jednalo o tisíce policistů – na kontrolu dokladů na hranicích. A tyto zdroje by už pak přímo nepřispívaly k vyšetřování teroristických aktivit.

Dočasným znovuzavedením ochrany vnitřních hranic nedojde k zamezení přílivu uprchlíků do Evropy, ale pouze k monitorování a řízení jejich pohybu. (Česká justice, 2015)

2.3 Přeshraniční kriminalita a ochrana obyvatelstva

Přeshraniční kriminalita a ochrana obyvatelstva jsou dvě oblasti, které si jsou v určitých aspektech velice blízké, jelikož kriminalita obecně má negativní charakter a dopad na obyvatelstvo. Přeshraniční kriminalita může ohrožovat bezpečnost obyvatelstva ve více zemích najednou.

Složky Integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“), jako jsou Policie ČR (dále jen „PČR“), Hasičský záchranný sbor ČR a Zdravotnická záchranná služba provádějí v rámci prevence cvičení na různá témata ve spolupráci se složkami IZS především v sousedních státech. Tato taktická cvičení probíhají na krajské úrovni a mají za úkol prověřit spolupráci orgánů krizového řízení a složek IZS. Ačkoli nejsou tato cvičení zaměřena přímo na přeshraniční kriminalitu, jsou základem pro prověření komunikace a spolupráce mezi složkami IZS dvou či více států. Mezi cvičení, která proběhla v posledních letech, můžeme uvést například cvičení s názvem Forest Fire Drill 2017, kdy spolupracovaly jednotky IZS Karlovarského kraje s jednotkami hasičů a jednotkami Červeného kříže z Německa spojené s dopravní nehodou na hraničním přechodu. Jako další cvičení si můžeme uvést společné cvičení složek IZS Zlínského kraje, Hasičského a záchranného sboru Slovenské republiky a Policie Slovenské republiky Žilinského kraje s názvem Dopravní nehoda autobusů s velkým počtem zraněných na hranicích ČR – Slovenská republika. Všechna tato cvičení mají vliv na bezpečnost obyvatelstva, a pokud se jedná o spolupráci více států, můžeme to klasifikovat jako mezinárodní spolupráci. V kontextu ochrany oby-

vatelstva je přeshraniční kriminalita brána jako možné riziko, na které je třeba se připravit. (HZS ČR, 2016)

Výše zmíněná problematika, přeshraniční kriminalita a s ní spojená přeshraniční spolupráce v oblasti bezpečnosti a především policie má základy v právních aktech. Těmto základním právním aktům, ať už evropským, nebo českým, se bude věnovat následující kapitola.

3 PRÁVNÍ VYMEZENÍ PŘESHraniČNÍ KRIMINALITY A POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE

Legislativy států jasně definují přeshraniční kriminalitu a jsou v nich popsány postupy a spolupráce na mezinárodní úrovni. Kromě jednotlivých států má své právní normy týkající se přeshraniční kriminality také Evropská unie. V následující kapitole jsou uvedeny základní a nejpodstatnější právní normy České republiky a Evropské unie, které se zabývají přeshraniční kriminalitou a mezinárodní policejní spoluprací.

3.1 Právní normy České republiky zajišťující policejní spolupráci v EU

Kromě ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky je základním primárním pramenem trestního práva zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „TrZ“) a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Kromě těchto dvou zmíněných zákonů jsou ještě důležité následující zákony.

Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky

Jedním ze zákonů, který upravuje mezinárodní policejní spolupráci v ČR je zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii ČR. V zákoně se nachází několik hlav a mezinárodní spolupráce je řešena jako samostatná hlava, respektive hlava XI – Mezinárodní policejní spolupráce. Ta stanovuje, že policie při plnění svých úkolů spolupracuje s mezinárodní organizací Interpol⁹, Evropským policejním úřadem a příslušnými orgány a institucemi Evropské unie a jejích členských států. Dále stanovuje, že ústředním orgánem pro mezinárodní policejní spolupráci je policejní prezidium. Tento zákon stanovuje pravomoci příslušníků zahraničního bezpečnostního sboru, co může a co nemůže provádět na území státu a také možnosti působení příslušníka Policie ČR v zahraničí. Příslušník bezpečnostního sboru je povinen se řídit mezinárodní smlouvou (např. readmisní smlouvou), pokud tak není stanoveno, je povinen se řídit právě tímto zákonem. Kromě toho zákon upravuje problematiku použití podpůrných operativně pátracích prostředků a operativně pátracích prostředků policií, a to na žádost zahraničního bezpečnostního sboru. Dále je zde upravena

⁹ Česká republika má zastoupení jak v Interpolu, tak i v Europolu. V roce 1990 vstoupila do Interpolu Československá federativní republika a v roce 1993 se stala samostatná ČR členem Interpolu. Součástí Europolu se ČR stala současně vstupem do EU v roce 2004. (zdroj: Interpol)

možnost poskytovat subjektům spolupráce utajované informace i bez souhlasu Národního bezpečnostního úřadu. (Zákon o Policii České republiky, 2008)

Zákon č. 191/2016 Sb., zákon o ochraně státních hranic České republiky

Dalším zákon, který pojednává o problematice mezinárodní policejní spolupráce, je zákon č. 191/2016 Sb., zákon o ochraně státních hranic České republiky. V tomto zákoně se řeší mimo ochranu státních hranic a jejich nelegální překračování také problematika hraničních přechodů na mezinárodním letišti a především dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic (Hlava IV zákona č. 191/2016 Sb.). Zde zákon stanovuje opatření, která může provádět Vláda ČR. Vláda může zavést dočasnou ochranu vnitřních hranic například v případě bezprostřední vážné hrozby pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost. Pokud k znovuzavedení ochrany vnitřních hranic dojde, ochranu zajišťuje policie. Policista může za účelem ochrany vnitřních hranic zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku, prohlídku zavazadel a je-li to třeba, může provést i prohlídku osoby. Co se mezinárodní interakce týče, může policista vstupovat na jiné než veřejně dostupné prostory bez povolení vlastníka až do vzdálenosti 10 km od vnitřních hranic. Tento zákon má zásadní význam i v případě vzniku velké migrační vlny, která je chápána jako mimořádná událost a vláda by mohla v takovémto případě zavést dočasné obnovení hraničních kontrol. (Zákon o ochraně státních hranic ČR, 2016)

Zákon č. 104/2013 Sb., zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

Mezinárodní policejní spolupráce je zahrnuta i v mezinárodní justiční spolupráci. Ta je řešena v zákoně č. 104/2013 Sb., zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. Zde je mezinárodní policejní spolupráce brána jako jakýsi prostředník mezi justičními či ústředními orgány při vzájemné mezinárodní justiční spolupráci. (Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, 2013)

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Trestní zákoník neřeší pouze protiprávní činy v rámci České republiky, ale také upravuje důležité pojmy v rámci mezinárodní policejní spolupráce.

Mezi významné instituty vnitrostátní právní úpravy, které se zabývají policejní spoluprací, patří například pojem dožádání. Podle § 425 trestního řádu se tímto pojmem rozumí „*Úkony, které po zahájení trestního řízení v České republice mají být na žádost orgánů České republiky provedeny v cizím státě, anebo úkony, které mají být v trestním řízení na žádost*

orgánů cizích států provedeny na území České republiky“. Dožádání je jedním z pojmů užívaných v rámci právního styku s cizinou.

V § 435 trestního řádu je upravován další důležitý pojem, a to přeshraniční pronásledování. Toto ustanovení upravuje podmínky použití přeshraničního pronásledování. *„V souladu s podmínkami vyhlášené mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, mohou příslušníci policejních orgánů při pronásledování vstoupit na území cizího státu a pokračovat v pronásledování osoby i na území tohoto státu a stejně tak orgány cizího státu mohou při pronásledování vstoupit na území České republiky a pokračovat zde v pronásledování osoby. Při provádění těchto úkonů na území České republiky jsou orgány cizího státu vázány právním řádem České republiky a pokyny policejního orgánu České republiky“.* (Trestní zákoník, 2009)

Bilaterální smlouvy

Mezinárodní policejní spolupráce má své základy také v bilaterálních smlouvách, které reflektují potřebu spolupracovat v otázkách přeshraniční spolupráce. Česká republika má uzavřeny bilaterální mezinárodní smlouvy o policejní spolupráci s celou řadou států, ať již evropských, či mimoevropských. V oblasti mezinárodní spolupráce při potírání trestné činnosti však mají stěžejní úlohu smlouvy uzavřené se státy přímo sousedícími s Českou republikou, tedy smlouvy se Spolkovou republikou Německo (DE), Polskou republikou (PL), Slovenskou republikou (SK) a Rakouskou republikou (AT).

Jedná se o smlouvy prezidentské, tzn., že s jejich ratifikací vyslovují souhlas obě komory Parlamentu ČR a následně jsou ratifikovány prezidentem republiky. Uzavřené smlouvy se sousedními státy mají základní společný rys, a tím je, že upravují některé specifické instituty, jako je například společné centrum policejní a celní spolupráce, společné hlídky, přeshraniční pronásledování a jiné, které jsou v mezinárodní policejní spolupráci s nesousedními státy neobvyklé. Ovšem jako u jiných smluv o policejní spolupráci je předmětem úprav rovněž ochrana osobních údajů, spolupráce při provádění různých opatření, výměna informací a jiné instituty policejní spolupráce.

3.2 Právní normy Evropské unie

Jako hlavní nástroj policejní spolupráce byl zřízen Evropský policejní úřad (Europol), což je ústřední prvek širší evropské architektury vnitřní bezpečnosti. Politika a spolupráce se stále rozvíjejí a pozornost se soustředí na efektivnější boj s celounijními hrozbami

a trestnou činností, jenž má zejména z hlediska Evropského parlamentu, probíhat v souladu se základními právy a pravidly pro ochranu údajů.

Mezi hlavní právní akty, které se týkají policejní spolupráce a byly přijaty řádným legislativním postupem, patří:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2219 ze dne 25. listopadu 2015 o Agentuře Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL) a o nahrazení a zrušení rozhodnutí Rady 2005/681/SVV, použitelné od 1. července 2016.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti. Členské státy jsou povinny provést tuto směrnici ve svém vnitrostátním právu do 25. května 2018.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV, použitelné od 1. května 2017.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1726 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA) a o změně nařízení (ES) č. 1987/2006 a rozhodnutí Rady 2007/533/SVV a zrušení nařízení (EU) č. 1077/2011, použitelné od 11. prosince 2018.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1862 ze dne 28. listopadu 2018 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému (SIS) v oblasti policejní spolupráce a justiční spolupráce v trestních věcech, o změně a o zrušení rozhodnutí Rady 2007/533/SVV a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1986/2006 a rozhodnutí Komise 2010/261/EU, použitelné nejpozději od 28. prosince 2021.

Mezi těmito základními právními akty jsou nařízení Evropského parlamentu, která zřizují jedny z nejdůležitějších evropských institucí pro policejní spolupráci, a tudíž i pro boj s kriminalitou a vymáhání evropského práva. Instituce jako Europol či CEPOL budou charakterizovány a popsány v kapitole 5 této práce. (Evropský parlament, 2020)

Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU)

Tato smlouva, jak již název napovídá, upravuje fungování Unie ve všech aspektech a dále stanovuje oblasti, způsob a meze výkonu jejich pravomocí. V páté kapitole smlouvy je definována a upravována policejní spolupráce. Pro policejní spolupráci jsou nejvýznamnější články 87, 88 a 89 kapitoly 5 této smlouvy. (NEČESAL, 2013, s. 58)

Článek 87 SFEU upravuje povinnosti členských států být aktivní v policejní spolupráci. Mimo jednotlivých orgánů se povinnost zapojit se do policejní spolupráce týká i jejich vzájemných struktur. Mezi příslušné orgány se řadí policie, celní orgány a další donucovací orgány, jako je např. četnictvo, karabiniéři apod. Dále článek 87 SFEU upravuje řádný legislativní postup v případech policejní spolupráce. Tím je myšleno, že „*Pro účely odstavce 1 mohou Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem přijmout opatření týkající se shromažďování, uchovávání, zpracovávání, analýzy a výměny příslušných informací, podpory vzdělávání zaměstnanců, jakož i spolupráce týkající se výměny zaměstnanců, prostředků a forenzního výzkumu, společných kriminalistických metod při odhalování závažných forem organizované trestné činnosti.*“ Třetí část článku upravuje operativní spolupráci mezi orgány členských států. Rozumí se jí policejní spolupráce, která může probíhat utajovanými způsoby za současného použití specifických metod a forem nasazení, jako např. sledování osob a věcí, použití neuniformovaných složek policie, šetření v terénu apod. (NEČESAL, 2013, s. 59)

V článku 88 SFEU je upraveno poslání Europolu. Jeho hlavním úkolem je „*Podporovat a posilovat činnost policejních orgánů a jiných donucovacích orgánů členských států, jakož i jejich vzájemnou spolupráci při předcházení závažné trestné činnosti dotýkající se dvou nebo více členských států, terorismu a těm formám trestné činnosti, které se dotýkají společného zájmu, jenž je předmětem některé politiky Unie, a při boji proti takové trestné činnosti.*“ Hlavním cílem je tedy přispět ke zlepšení činnosti národních složek policie a dalších vnitrostátních složek v oblasti vnitřní bezpečnosti, které mají represivní funkci. Dalším cílem je přispět ke spolupráci těchto národních orgánů koordinační činností Europolu tak, aby se zlepšila jejich účinnost ve vztahu k prevenci kriminality. Druhý odstavec článku stanovuje možnost vymezení oblast činnosti a úkoly Europolu Evropským parlamentem a Radou. Taktéž stanovuje způsoby kontroly činností Europolu Evropským parlamentem. Poslední odstavec článku stanovuje, že všechny operativní akce Europolu musí být vedeny po dohodě s orgány členských států, jejichž území se týká. (NEČESAL, 2013, s. 61-62)

Článek 89 SFEU pojednává o tom, že Rada stanovuje podmínky a meze, za nichž mohou příslušné orgány členských států působit na území jiného členského státu ve spojení a po dohodě s jeho orgány. Zásah na území jiného státu je citlivou záležitostí, především s ohledem na státní suverenitu. Proto je možné toto opatření přijmout aktem Rady, který může být přijat postupem uplatňovaným pro operativní spolupráci v oblasti policejní spolupráce. Důležité je pak zachování jednomyslného rozhodování v Radě. (NEČESAL, 2013, s. 63)

Legislativa zabývající se mezinárodní policejní spoluprací je velice rozsáhlé téma, jak na národní, tak i mezinárodní úrovni. Problematika přeshraniční kriminality je v současné době aktuální téma nejenom pro celou Evropu, a proto se musí legislativa stále aktualizovat, aby byla schopna pokrýt všechna odvětví organizované kriminality a zločinu. V následujících kapitolách budou řešeny dokumenty ČR o přeshraniční kriminalitě a mezinárodní policejní spolupráci. Po seznámení se základními informacemi o těchto dokumentech budou řešeny nástroje policejní spolupráce na mezinárodní úrovni.

4 PŘESHraniČNÍ KRIMINALITA V DOKUMENTECH A POLICEJNÍ SPOLUPRÁČE

Pro zajištění fungování policejní spolupráce nejen v oblasti přeshraniční kriminality byly sepsány a podepsány readmisní dohody zajišťující spolupráci s vybranými státy. Dále byly vydány i koncepční dokumenty, v tomto případě se jedná o Koncepci rozvoje Policie ČR do roku 2020. Mezinárodní policejní spolupráce je důležitá zvláště v příhraničních oblastech, kde je hojně využívána, zejména pokud se jedná o porušení zákona a pachatel trestné činnosti utíká do sousední země. Velice často se tak děje především u hranic České republiky s Německem, kde se často stává, že pachatelé utíkají do České republiky, málokdy je tomu naopak. V takovém případě se aktivují dohody, které mají státy či příhraniční oblasti sepsány a postupuje se podle nich.

4.1 Readmisní dohody

Kromě přeshraniční kriminality a policejní spolupráce jsou řešeny také problémy týkající se migrace. Nejčastěji se jedná o vzájemné předávání občanů jednoho státu, kteří neoprávněně vstoupili, nebo neoprávněně pobývají na území státu druhého, do země jejich původu. Tyto dohody jsou uzavírány mezi zainteresovanými státy a jsou v nich upraveny vzájemné podmínky předání takovýchto občanů. Readmisní dohody mohou státům usnadnit řešení nelegální migrace. Z tohoto důvodu jim již delší dobu věnuje pozornost i Evropská unie v rámci společné migrační politiky. (Česká justice, 2017)

Historicky byla ve vývoji migrační politiky důležitá Amsterodamská smlouva, která byla přijata v roce 1997. V této smlouvě se nachází část Hlava IV. s názvem Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob. Migrační politika se stala součástí komunitárního práva a nadále mohla být upravována právně závaznými nástroji na úrovni EU, zejména směrnicemi a nařízeními. (Migrace online, 2010)

Evropská unie uzavírá readmisní smlouvy se třetími zeměmi, které z toho mají určité výhody. Výměnou za uznání povinnosti nečlenských států přijmout zpět své státní příslušníky, kteří pobývali neoprávněně na území státu EU, nabízí dotyčnému státu Evropská unie zjednodušení vízového styku s členskými státy EU. Tento plán je úspěšný a počet uzavřených smluv narůstá. Důvody, které vedou Evropskou unii k uzavírání readmisních smluv se třetími zeměmi, jdou v duchu současné evropské migrační politiky. Jak stojí ve Stockholmském programu: „*Účinná a udržitelná návratová politika je zásadním prvkem dobře*

řízeného režimu migrace uvnitř Unie. “ V důsledku migrační krize, která proběhla v Evropě v letech 2015 a 2016 (migrace probíhá pořád, v těchto letech byla však migrační vlna největší), se nedá říci, že by hostitelské státy byly schopné vrátit všechny migranty do zemí původu na základě podepsaných readmisních dohod. (Migrace online, 2010)

V současné době má Česká republika uzavřeny readmisní dohody s 16 státy: Arménií, Bulharskem, Chorvatskem, Kanadou, Kosovem, Maďarskem, Moldávií, Německem, Polskem, Rakouskem, Rumunskem, Slovenskem, Slovinskem, Švýcarskem, Vietnamem a Kazachstánem. (Česká justice, 2017)

Kromě těchto dvoustranných readmisních dohod jsou pro ČR závazné i smlouvy, které sjednalo Evropské společenství, respektive Evropská unie. Jsou to tyto státy: Albánie, Arménie, Ázerbájdžán, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Gruzie, Hong Kong, Kapverdy, Macao, Makedonie, Moldávie, Pákistán, Rusko, Srbsko, Srí Lanka, Turecko, a Ukrajina. (Migrace online, 2010), (Evropský parlament, 2020)

Tyto smlouvy (dohody) jsou pro státy velice důležité, jelikož zpravidla stanovují podrobné podmínky, za nichž k předávání dochází.

4.2 Koncepce rozvoje Policie České republiky do roku 2020

Tento dokument vydaný Policejním prezidiem ČR v roce 2017 hodnotí současný stav policie a východiska, na jejichž základě je třeba Policii ČR dále rozvíjet. Jsou zde řešeny fenomény, které hýbou současným bezpečnostním světem – ať už mezinárodní migrace, či boj proti terorismu. Mimo prohlubování mezinárodní policejní spolupráce nesmí zapadnout ani hlavní úkol policie, tudíž udržování vnitřní bezpečnosti státu. Koncepce zobrazuje a předkládá aktuálně nejvýznamnější problémy v oblasti mezinárodní kriminality. (Vláda České republiky, 2017)

V současné době jsou nejvýznamnější mezinárodní trestné činnosti zejména hospodářská a finanční kriminalita, korupce, obchodování s lidmi, drogová kriminalita, či organizovaný zločin. K tomu samozřejmě řadíme i negativní dopady mezinárodní migrace, extremismu a internetnického napětí. Policie je vázána legislativou v oblasti mezinárodní policejní spolupráce a musí dodržovat určité mezinárodní závazky. (Koncepce rozvoje PČR do roku 2020, 2017, s. 15)

Pokud chce policie reagovat na sofistikovanější a technologicky náročnější způsoby páchaní trestné činnosti (např. kyberkriminality), je nezbytné, aby se odborníci na danou

problematiku neustále zdokonalovali, byli dostatečně platově ohodnoceni a aby se zajistila adekvátní mezinárodní spolupráce. Na mezinárodní úrovni je také nezbytné posílení na úseku mezinárodní spolupráce výměny referenčních údajů (především v oblasti daktyloskopie, genetiky či balistiky). (Koncepte rozvoje PČR do roku 2020, 2017, s. 45)

V oblasti mezinárodní policejní spolupráce se zvyšují primárně nároky personální, tj. na počty policistů, a sekundárně na jejich odbornou a jazykovou přípravu. V současnosti policie přistupuje k mezinárodní policejní spolupráci pouze v nezbytně nutném rozsahu, a to především s ohledem na ekonomické, personální a technické možnosti. Děje se tak i přesto, že nutnost rozvoje v této oblasti s ohledem na vývoj bezpečnostní situace ve světě roste. Vzhledem k tomuto vývoji a geografické poloze České republiky dochází k meziročnímu nárůstu úkolů a požadavků vyplývajících ze závazků České republiky průměrně o 20 procent. Růst úkolů je také akcelerován v souvislosti s migrační krizí. V rámci mezinárodního pátrání a výměny informací se významně zvýšil počet tzv. zásahů v Schengenském informačním systému (tzn. pozitivních výsledků vyhledávání). Při porovnání let 1997 - 2014 se jedná o téměř čtyřnásobný nárůst. S vývojem bezpečnostní situace se zvyšuje i počet mezinárodních projektů, do kterých se Česká republika zapojila, či se plánuje zapojit. V důsledku zvyšujícího se tlaku na posílení spolupráce se třetími zeměmi je potřeba zvýšit počet policistů pro zajištění zahraničních misí a míst styčných důstojníků. Policejní spolupráce mimo Evropskou unii nabývá na významu, neboť třetí země mohou být zdrojem informací či důkazů o aktivitách pachatelů trestné činnosti. Dále se zvyšuje tlak na účast v zahraničních mírových operacích, s čímž taktéž pochopitelně roste potřeba zvýšení systemizovaných služebních míst. V důsledku velké migrační vlny policie pomáhá vysláním kontingentů do zemí zasažených tímto problémem. Je předpoklad, že se bude tato pomoc rozšiřovat a bude nutné k tomu vyčlenit potřebné a dostatečně vybavené lidské zdroje. (Koncepte rozvoje PČR do roku 2020, 2017, s. 48-49)

Na základě analýzy si dalo Policejní prezidium ČR jako cílový stav, že v roce 2020 bude mít policie dostatečnou kapacitu pro zajištění plnění mezinárodní policejní spolupráce a plnění mezinárodních závazků včetně aktivní účasti v zahraničních mírových operacích a mezinárodních projektech pro zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti v České republice a efektivního boje se závažnou organizovanou trestnou činností. Policie bude schopna adekvátně reagovat na potřeby globální mezinárodní spolupráce se zohledněním vlastních teritoriálních priorit a aktuální bezpečnostní situace v Evropě i ve světě, a to včetně zajiš-

tění dostatečných a vyškolených personálních kapacit pro vysílání do zahraničí. (Koncepce rozvoje PČR do roku 2020, 2017, s. 58-60)

Především dokument Koncepce rozvoje Policie České republiky do roku 2020 je důležitý strategický materiál. Je v něm řešena policejní spolupráce na další období a také problematika přeshraniční kriminality. Koncepce rozvoje PČR, která bude navazovat na tu stávající koncepci, se bude zabývat danou problematikou a bude navazovat na boj proti přeshraniční kriminalitě (organizovanému zločinu), který započal již v této koncepci. Ani readmisní smlouvy se nepřestanou vyvíjet a aktualizovat na základě aktuálního dění ve světě. Budou se hledat jednodušší a rychlejší cesty na výměnu informací mezi orgány státní správy jednotlivých států. Budou se také zabývat zlepšením policejní spolupráce na mezinárodní úrovni, kterou zajišťují nástroje řešené v následující kapitole.

5 NÁSTROJE POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE

Pro kriminologii je příznačná úzká mezinárodní spolupráce a výměna poznatků, která umožňuje národním kriminologickým týmům nejen rychleji postupovat, ale i porovnávat svoje výzkumné výsledky se zahraničními, relativizovat jejich obecnou platnost a průběžně je revidovat. Potřeba spolupráce a výměny informací se projevila i v konstituování řady významných mezinárodních organizací, které se z různého úhlu pohledu a s různou intenzitou zabývají zkoumáním kriminality a její regulací. (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 12)

Aby mohla být policejní spolupráce, předávání informací, či obecně potírání trestné činnosti realizována, musely být zřízeny organizace na mezinárodní úrovni, především pro evropskou oblast. V oblasti vnitřní bezpečnosti Evropské unie bylo zřízeno a založeno několik úřadů, organizací, či různých informačních systémů pro zkvalitnění, zrychlení a zjednodušení mezinárodní policejní spolupráce při potírání trestné činnosti, výměně pachatelů trestné činnosti či předávání informací o trestných činnostech.

5.1 Europol

Jedním z nejvýznamnějších evropských úřadů je Evropský policejní úřad – European Police Office (dále jen „Europol“). Ten vznikl na základě Maastrichtské smlouvy z roku 1993, kdy bylo původním záměrem vytvoření pouze protidrogové jednotky. Její kompetence se postupně rozšiřovaly na další oblasti trestné činnosti, a tak se postupně tento úřad rozvíjel až do dnešní podoby.

Europol zahájil svou činnost až 1. července 1999 i přes to, že původní smlouva o Europolu byla podepsána v roce 1995. Europol, jehož sídlo se nachází v nizozemském Haagu, byl původně založený jako neoperativní instituce Evropské unie pro výměnu policejních informací, avšak uvedením v platnost Amsterodamské smlouvy¹⁰ byl Europol celkově změněn na orgán vykonávající operativní šetření a policejní vyšetřování za využití společných vyšetřovacích týmů. (Europol, 2018)

¹⁰ Amsterodamská smlouva – podepsána v roce 1997, v platnost vešla roku 1999. Aktualizuje a ujasňuje Maastrichtskou smlouvu o Evropské unii. Upravuje vízovou, azylovou a přistěhovaleckou politiku a jiné politiky týkající se pohybu osob. Dále upravuje např. policejní a justiční spolupráci v trestních věcech a také justiční spolupráci v občanských věcech a správní spolupráci. (zdroj: Eur-lex.europa, 2018)

Poslání Europolu

Hlavním cílem je pomáhat při vytváření bezpečnější Evropy ku prospěchu všech občanů EU. Jednou z nejdůležitějších hrozeb pro vnitřní bezpečnost EU jsou rozsáhlé zločinecké a teroristické sítě. Další hrozby jsou terorismus, mezinárodní obchod s drogami a legalizace z výnosů trestné činnosti, organizované podvody, padělání eurobankovek, zprostředkování nedovoleného přistěhovalectví, pašování cigaret, podvody v daňové oblasti, nezákonné motocyklové gangy a majetková trestná činnost, či převaděčství osob. V posledních letech je to však také kyberkriminalita a obchodování s lidmi. Europol se stal centrem pro výměnu informací mezi donucovacími orgány členských států, poskytovatelem služeb a platformou pro služby v oblasti vymáhání práva, kdy by měly členské státy co nejvíce využívat společné vyšetřovací týmy. Europol slouží také jako středisko odborných znalostí v oblasti prosazování práva.

Klíčovými úkoly Europolu jsou shromažďování, uchovávání, zpracování, analýza a výměna operativních a jiných informací. Bezodkladné informování příslušných orgánů členských států prostřednictvím národní jednotky o informacích, které se těchto úkolů týkají, napomáhání vyšetřování v členských státech, zejména předávání veškerých příslušných informací národním jednotkám, včetně nepřetržité podpory donucovacích orgánů s možností zaslání mobilní kanceláře Europolu s příslušnými odborníky. Podání žádosti příslušným orgánům dotčených členských států o zahájení, vedení nebo koordinaci vyšetřování a ve zvláštních případech taktéž návrh na zřízení společného vyšetřovacího týmu. Dále také vypracování posouzení hrozeb, strategických analýz a všeobecných situačních zpráv, které se týkají jeho cíle, včetně posouzení hrozeb organizované trestné činnosti. Europol vydává pravidelná hodnocení hrozeb, která poskytují rozsáhlé a prognostické analýzy trestné činnosti v Evropské unii. (NEČESAL, 2013, s. 42), (Europol, 2018)

Organizační struktura Europolu

V čele Europolu stojí výkonný ředitel, kterého jmenuje Rada EU a je právním zástupcem Europolu. Současným výkonným ředitelem je Catherine De Bolle, která je ve funkci od května 2018. Výkonný ředitel tvoří společně se Správní radou hlavní orgány Europolu. Správní rada se sestává ze zástupců členských států a Komise. Mezi hlavní úkoly Správní rady patří přijímání strategie Europolu, rozhoduje o rozpočtu na jednotlivé roky, vydává souhrnnou zprávu o činnostech Europolu včetně výsledků dosažených v oblasti priorit sta-

novených Radou a v neposlední řadě dohlíží na činnost ředitele a také na to, zda byly splněny stanovené cíle.

Do organizační struktury Europolu dále patří Národní jednotky Europolu, což jsou vlastně koncové prvky organizační struktury. Každý členský stát musí mít takovouto jednotku zřízenou, aby plnila stanovené úkoly. Národní jednotky Europolu mají za úkol zejména předávání operativních, poradenských a jiných informací Europolu, které jsou nezbytné pro plnění jeho úkolů, tyto informace se průběžně aktualizují a hodnotí. Národní jednotka není povinna poskytnout operativní a jiné informace, pokud by to vedlo k poškození zásadních zájmů národní bezpečnosti, ohrožení úspěchu probíhajícího vyšetřování, či k vyzrazení informací týkajících se organizací.

Každý členský stát, respektive každá národní jednotka, přidělí k Europolu alespoň jednoho styčného důstojníka, který zastupuje zájmy národní jednotky. Tito důstojníci plní úkoly v oblasti předávání informací mezi Europolem a národní jednotkou, spolupracuje se zástupci Europolu v podobě poskytování informací a poradenství či si vyměňují informace mezi národními jednotkami a styčnými důstojníky z jiných členských států.

Žádná agentura takového rozsahu by se neobešla bez kvalitní počítačové databáze. Europol vkládá informace do Informačního systému Europolu. Zde vkládá informace ohledně osob, které jsou podezřelé ze spáchání trestného činu, který spadá do pole působnosti Europolu. Dále se zde mohou vkládat osobní informace o osobách, které již byly za spáchání trestného činu odsouzeny. Kromě běžných údajů jsou u těchto osob evidovány i daktyloskopické údaje a profil DNA. Všechny tyto informace musí být při pozastavení řízení z databáze vymazány. (NEČESAL, 2013, s. 43), (Europol, 2018)

5.2 Interpol

Celý název této mezinárodní mezivládní organizace je International Criminal Police Organization (dále jen „Interpol“). Interpol zajišťuje celosvětově policejní spolupráci v oblasti kriminálně policejní, a to mezi policejními složkami jednotlivých členských států této organizace. Interpol, jenž byl založen již v roce 1923 jako Komise mezinárodní kriminální policie, má v současnosti 194 členů a sídlí ve francouzském Lyonu.

Základní myšlenkou Interpolu je propojení všech členských zemí prostřednictvím komunikačního systému zvaného I-24/7. Země mohou tento systém používat na spojení mezi sebou nebo s generálním sekretariátem a také jim umožňuje přístup do databáze. Dále Inter-

pol spravuje síť expertů v různých oblastech kriminalistiky, kteří mohou spolupracovat v pracovních skupinách a mohou si předávat své zkušenosti na konferencích.

Generální sekretariát je tedy základním organizačně výkonným orgánem Interpolu. Generální sekretariát je rozdělen do čtyř divizí, a to na divizi administrativní, styčnou a kriminálně zpravodajskou, legislativní a technickou divizi. Z hlediska praktické policejní spolupráce je nejdůležitější divize styčná a kriminálně zpravodajská, která se zabývá veškerou problematikou týkající se obecné kriminality, terorismu, organizovaného zločinu, praní peněz, padělání měn, obchodu s narkotiky apod. Styčná a kriminálně zpravodajská divize je odpovědná za centralizaci informací a za zpracování mezinárodních kriminálních případů. Vypracovává a zajišťuje také vydávání mezinárodních pátracích oběžníků, zpracovává zhodnocení kriminálních případů, organizuje schůzky jak o jednotlivých případech, tak o specifických problematikách. (NEČESAL, 2013, s. 10), (Interpol, 2019)

Oblasti zájmu Interpolu

V rámci Interpolu probíhá policejní spolupráce ve všech oblastech policejní činnosti. Mezi tyto oblasti patří především boj proti mezinárodnímu terorismu, legalizace výnosů z trestné činnosti, obchodování s lidmi, nelegální obchodování s drogami, finanční kriminalita, padělání měny nebo platebních karet, trestné činy proti duševnímu vlastnictví, či trestné činy ohrožující nebo poškozující životní prostředí. Interpol se však nejvíce angažuje v oblastech boje proti terorismu, kde pomáhá členským zemím předcházet a narušovat teroristické aktivity; v oblasti boje proti organizovanému a vznikajícímu zločinu, kde zaměřují a rozbíjejí mezinárodní zločinecké sítě nebo analyzují kriminální hrozby; a v oblasti kyberzločinu, kde se snaží vytvořit bezpečný kybernetický prostor.

Interpol nabízí také podporu při vyšetřování jako je forenzní podpora, analytická podpora, či podpora při lokalizování uprchlíků po celém světě. Nedílnou součástí je i výcvik a pravidelné školení odborníků.

Kromě toho všeho Interpol vydává mezinárodní zatykače na zločince hledané na mezinárodní úrovni, provádí kontroly lidí a u podezřelých hledá vazby na teroristické organizace, registruje odcizené vozidla, která se mohou dostat někam do zahraničí, a mnoho dalších činností, u kterých si ani neuvědomujeme, že by o ně mohl mít Interpol zájem. (NEČESAL, 2013, s. 11-12), (Interpol, 2019)

Interpol Praha

V roce 1923, kdy vznikl Interpol, bylo Československo jedním ze zakládajících členů organizace. Po neshodách se zástupci Spojených států amerických Československo oficiálně vystoupilo z organizace v roce 1952 a znovu se do ní vrátilo až v roce 1990 jako Československá federativní republika. Pobočka Interpolu v Praze vznikla v roce 1992, avšak po rozdělení Československa v roce 1993 došlo k formálnímu zániku jejího členství v organizaci. Nově vzniklá Česká republika byla přijata do organizace v říjnu téhož roku a současně došlo k vytvoření Národní ústředny Interpolu Praha. Interpol Praha se stal v roce 1999 součástí Policejního prezidia České republiky v rámci odboru mezinárodní policejní spolupráce.

Interpol Praha se realizuje především v těchto činnostech:

- zajišťování a zlepšování co nejširší vzájemné spolupráce všech institucí prosazujících právo v rámci limitů národních zákonů při dodržování Všeobecné deklarace lidských práv,
- podpora rozvoje institucí přispívajících k potírání kriminality zejména pak v oblastech:
 - získávání a předávání informací k případům kriminálního charakteru,
 - pátrání po osobách a věcech,
 - extradice pachatelů ze zahraničí do ČR,
 - předávání pachatelů do zahraničí,
 - organizace pracovních schůzek českých policistů se zahraničními partnery,
 - kontrola respektování českých právních předpisů ze strany zahraničních subjektů,
 - tvorba koncepce policejní spolupráce se zahraničím,
 - poradenská činnost v oblasti mezinárodní policejní spolupráce,
 - policejní diplomacie.

Ve Statutu organizace Interpolu se v článku 3 uvádí, že Interpol, stejně jako všechny jednotlivé Národní ústředny (včetně Interpolu Praha), nesmí konat šetření, či jiné zásahy v případech vojenského, politického, náboženského nebo rasového charakteru. (Wikipedia, 2018)

Dne 18. října 2019 byla zvolená na Valném shromáždění Interpolu na místo viceprezidenta pro Evropu vedoucí odboru mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR plu-

kovnice Šárka Havránková. Pro Českou republiku je to velká čest, když vůbec poprvé v historii se dostal příslušník Policie ČR na tak významnou pozici v Interpolu. Pro její zvolení hlasovalo 135 ze 141 hlasujících a její mandát je na tři roky. (Policie České republiky, 2019)

Rozdíly mezi Europolem a Interpolem

Každý členský stát Europolu je i členem Interpolu a i když se může zdát, že Interpol je jakýsi Europol na celosvětové úrovni, není to tak úplně pravda. Mezi těmito dvěma institucemi jsou však určité rozdíly, které bych zde rád uvedl.

Interpol pracuje s veškerými kriminálně policejními informacemi a jeho činnost je téměř po celém světě. Neexistuje zde však přímá regulace ochrany osobních údajů ani nedisponuje dostatečnou kontrolou využití poskytnutých informací a neuvádí se ani platnost poskytnutých informací.

Europol provádí svou činnost pouze v členských státech EU a v pravomoci má pouze tu trestnou činnost, jež je uvedena v mandátu Europolu. Informace, se kterými pracuje, jsou vyhodnocovány na základě platnosti a jejich využití má omezený účel. Velký důraz se zde klade na kontrolu nakládání s informacemi a především na ochranu osobních údajů.

Rozdíl je i v právním vymezení jednotlivých institucí. Zatímco Interpol a jeho základní dokument Statut Interpolu nemá právní charakter ani právní závaznost, tak Europol, jakožto orgán EU, funguje na základě unijní právní úpravy. (Europol, 2018), (Interpol, 2019)

5.3 Schengenské dohody

K nejméně frekventovanějším aktivitám ve vztahu k přeshraniční kriminalitě, jak již bylo výše uvedeno, patří Schengenské dohody. Než se budeme věnovat další evropské agentuře, je třeba zmínit základní dokumenty pro volný pohyb občanů EU v zemích Schengenského prostoru. Kromě volného pohybu osob tyto dokumenty zajišťují i zrušení celních kontrol na hranicích. První dohoda byla podepsána již v roce 1985¹¹. V roce 1990 byla sjednána prováděcí úmluva (Schengenská prováděcí úmluva), která detailně upravovala veškeré

¹¹ Schengenská dohoda – dohoda mezi vládami zemí Belgie, Nizozemska, Lucemburska, Spolkové republiky Německo a Francie týkající se postupného odstraňování kontrol na společných hranicích a uplatnění principu volného pohybu zboží a osob. Dohoda byla podepsána 14. června 1985. (zdroj: Euroskop, 2018)

aspekty týkající se Schengenského prostoru a také policejní spolupráci. Postupně se k Schengenské dohodě přidávaly ostatní státy Evropy. Není ovšem pravidlem, že každý členský stát EU je i součástí Schengenského prostoru. Například Švýcarsko, či Norsko nejsou členy EU, zato jsou však členy Schengenského prostoru. Na druhé straně Spojené království Velké Británie a Severního Irska již není členem EU¹², ale není členem Schengenského prostoru.

V hlavě III Schengenské prováděcí úmluvy je upravována policejní spolupráce. Tady se státy Schengenského prostoru zavazují ke spolupráci a vzájemné pomoci při prevenci a objasňování kriminality. Policejní spolupráce v rámci Schengenu se uskutečňuje ve čtyřech oblastech, kterými jsou výměna informací, sladěnost komunikační sítě, výměna styčných důstojníků a možné přeshraniční sledování a pronásledování osoby, které upravuje Schengenská prováděcí úmluva. (NEČESAL, 2013, s. 33-34), (Euroskop, 2018)

Přeshraniční sledování a pronásledování

V příhraničních oblastech probíhá spolupráce při výkonu služby policistů se sousedními státy na ochraně státních hranic formou smíšené hlídkové služby. Za účelem posilování bezpečnosti na společných hranicích, zabránění migrace a přeshraniční kriminality, posílení vzájemné spolupráce mohou bezpečnostní orgány smluvních států provádět smíšenou hlídkovou službu až do vzdálenosti deset kilometrů od státní hranice. (NEČESAL, 2013, s. 34)

5.4 Schengenský informační systém

Celý Schengenský prostor, předávání informací a policejní spolupráce by se neobešly bez kvalitní informační podpory. Dle Schengenské prováděcí úmluvy jsou členské státy povinny zřídit a udržovat společný Schengenský informační systém (dále jen „SIS“). Ten tvoří vnitrostátní součást každého členského státu a společná technická podpůrná jednotka. Je to největší a nejrozšířenější informace sdílející systém pro bezpečnost v Evropě. SIS neobsahuje pouze informace o konkrétní osobě, nebo objektu, ale také instrukce pro úřady, jak

¹² Po referendu konaném 23. června 2016 ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska, kde se občané Spojeného království vyslovili pro odchod z EU, opustilo Spojené království dne 31. ledna 2020 EU. (zdroj: Consilium Europa, 2020)

postupovat v případě nalezení osoby, nebo objektu. Na konci roku 2017 obsahoval SIS přibližně 76,5 milionů záznamů a byl zpřístupněn celkem 5,2 miliardkrát. (Europea, 2018)

Hlavním účelem SIS je učinit Evropu bezpečnější. Systém pomáhá jednotlivým úřadům v Evropě v prevenci bezpečnosti při absenci kontrol vnitřních hranic. Oblast působení SIS se dá rozdělit na tři hlavní nástroje:

- Spolupráce při ochraně hranic – SIS umožňuje pohraniční strážní a orgánům vydávajícím víza vstupovat do záznamů o státních příslušnících třetích zemí a projednávat je za účelem odmítnutí jejich vstupu nebo pobytu v Schengenském prostoru.
- Spolupráce při vymáhání práva – SIS podporuje policejní a soudní spolupráci tím, že umožňuje kompetentním úřadům vytvoření a konzultování oznámení o pohřešovaných osobách, nebo o osobách či objektech spojených s trestnou činností.
- Spolupráce při registraci vozidel – při registraci vozidel mohou úřady využít SIS za účelem prověření právního stavu vozidla, které jim bylo předloženo k registraci (např. zda není vozidlo kradené). (Europea, 2018)

Původní systém je označován jako SIS I. Nová verze SIS ponese označení SIS II. Do roku 2021 plánuje EU update SIS. Mělo by se to týkat těchto oblastí:

- Biometrie – SIS bude obsahovat otisky dlaní, otisky prstů portréty obličeje a vzorky DNA.
- Boj proti terorismu - bude zpřístupněno a sdíleno více informací o lidech a objektech, které jsou jakkoli spojeny s teroristickou aktivitou.
- Zranitelné osoby – kompetitivní úřady budou moci dávat upozornění do systému ohledně zranitelných osob (např. pohřešované osoby, riziko únosů dětí, potenciální oběti obchodu s lidmi).
- Nezákonná migrace – navrácení rozhodnutí, nebo zákaz vstupu bude součástí sdílení informací v systému pro zvýšení účinnosti jejich vymáhání.
- Vylepšený přístup pro agentury EU – Europol bude mít přístup do všech kategorií upozornění; operační týmy Evropské hraniční a pobřežní stráže budou mít přístup do SIS za účelem plnění jejich cílů v terénu.

V současnosti SIS působí v 30 zemích Evropy, včetně 26 členských zemí EU (pouze Irsko a Kypr není připojeno k SIS) a ve čtyřech zemích přidružených k schengenskému prostoru (Švýcarsko, Norsko, Lichtenštejnsko a Island).

Česká republika má v současnosti v SIS více než 3 miliony záznamů. Jejich převážnou většinu (92%) tvoří záznamy k dokladům. Osob se záznamem v SIS bylo v srpnu 2017 téměř 15 tisíc, vozidel 83 tisíc. (Europea, 2018)

SIRENE

Schengenský informační systém je tvořen třemi základními složkami – centrální databází (Technická podpůrná jednotka), národní informační systém a systém SIRENE.

Technická podpůrná jednotka sídlí ve Štrasburku a obsahuje soubor údajů, jejichž předávání je zajišťováno online.

Každý členský stát si provozuje národní informační systém, který je napojený na centrální databázi. Účelem každého národního SIS je poskytování informací určených k vyhledávání osob a věcí. Poskytované údaje tak slouží jako podklady pro udělování víz, odhalování kradených automobilů apod.

Systém SIRENE (*Supplementary Information Request at the National Entry*) je národní centrála, která je odpovědná za obsahovou stránku národních údajů vkládaných do SIS. Tato kancelář plní všechny úkoly v oblasti získávání informací, jejich toku a koordinace, které souvisejí s pátráním, a je kontaktním místem pro všechny ostatní národní kanceláře SIRENE, které jsou propojeny elektronickou poštou. Jako verifikační pracoviště posuzuje a schvaluje vybrané druhy požadavků na záznamy před jejich odesláním do centrální součásti z hlediska účelnosti, aktuálnosti a legálnosti. Posuzování informací je prováděno z hlediska vnitrostátního právního řádu a práva Evropské unie.

Například v roce 2016 centrály SIRENE řešily více než 200 tisíc zásahů na cizí záznamy v SIS (tj. vypátraných osob a věcí na požadavek druhého státu) – což je nárůst o 28% proti roku 2015 a nárůst o téměř 600% proti roku 2006 (tj. před rozšířením). V ČR pak centrála SIRENE řešila 6752 zásahů na cizí záznamy v ČR a 4639 zásahů na české záznamy v cizině – což je meziročně nárůst o necelých 20%.

K roku 2017 bylo v systému přes 70 milionů záznamů. Česká republika jich měla v roce 2017 více než 3 miliony, z čehož 92% tvořil záznam k dokladům. Osob se záznamem v SIS bylo v srpnu 2017 téměř 15 tisíc, vozidel 83 tisíc. (NEČESAL, 2013, s. 54), (Policie ČR, 2018)

5.5 Frontex

Další agenturou, která byla zřízena pod hlavičkou EU, je Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, neboli Frontex. Agentura byla zřízena v roce 2004 Radou EU s cílem pomoci členským státům EU a zemím, které jsou přidružené k Schengenu, chránit vnější hranice prostoru volného pohybu EU. Frontex také přispívá v boji proti nelegální migraci občanů třetích zemí do Evropy. V roce 2016 se agentura rozšířila a modernizovala a kromě řízení migrace dostala za úkol i správu hranic a získala větší zodpovědnost v oblasti boje proti přeshraniční trestné činnosti. V současnosti je Frontex jedním ze základních pilířů prostoru svobody, práva a bezpečnosti v EU. Kromě ostrahy námořních hranic Frontex provádí také pátrací a záchranné operace. Frontex v současnosti zaměstnává více než 1500 pracovníků z členských států, kteří jsou nasazováni po celé Evropě.

Úkoly Frontexu tedy jsou koordinace a operativní spolupráce mezi členskými státy v oblasti řízení vnějších hranic, pomoc členským státům při odborné přípravě vnitrostátní pohraniční stráže, provádění analýzy rizik a také napomáhání členským státům za okolností, které vyžadují zvýšenou technickou a operativní pomoc na vnějších hranicích. Pro patřičné plnění těchto úkolů je Frontex oprávněn zřizovat své specializované pobočky v členských státech jako regionální pobočky agentury. (Frontex Europea, 2020)

Útvary agentury Frontex

Pro plnění svých cílů a prosazování bezpečnostních zájmů EU spadají pod agenturu Frontex akceschopné jednotky, které jsou schopny v případě potřeby zasáhnout.

První jednotkou jsou Evropské síly rychlé reakce známy též pod zkratkou RABIT („*Rapid Border Intervention Teams*“, dále jen RABIT). Tyto jednotky byly zřízeny v roce 2007 Radou Evropského parlamentu. Pokud je na území členského státu naléhavá, či mimořádná událost typu přílivu velkého množství migrantů ze států třetích zemí usilující o neoprávněný vstup na území, mají členské státy povinnost uvolnit své experty do RABIT. Pro tento účel byl zřízen agenturou Frontex Ústřední rejstřík dostupného technického vybavení, kde jsou evidovány prostředky a síly, které mohou členské státy uvolnit jinému členskému státu. Jednotky nemusí být ovšem nasazeny jen v zemích, které jsou členy EU. Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž může vysílat své příslušníky a realizovat společné operace na území sousedních nečlenských zemí za předpokladu, že EU s danou zemí předem uzavře dohodu o postavení jednotek. Například v květnu 2019 vyslala 50 příslušníků do Albánie, kde pomáhají podpořit Albánii při ochraně hranic a potírání přeshraniční trest-

né činnosti. V rámci ČR spolupracuje s agenturou Frontex Ředitelství služby cizinecké policie ČR. (NEČESAL, 2013, s. 39-40), (Europea, 2019)

Druhou jednotkou jsou Evropské jednotky pohraniční stráže, které byly také zřízeny Radou Evropského parlamentu a mohou být vyslány během zásahů rychlé reakce, společných operací a pilotních projektů. Velký důraz se klade na dodržování a ochranu základních práv, a proto Frontex vypracoval a rozvíjí kodex chování, jež zajistí dodržování základních práv při všech operacích koordinovaných agenturou. (NEČESAL, 2013, s. 39-40)

Názory na agenturu Frontex se v kruhu států EU liší. V roce 2018 zástupci agentury rozhodli, že se zvýší kapacita zaměstnanců ze současných 1700 na 10 000 v roce 2027. Současně s tímto navýšením se má zvyšovat i rozpočet agentury o řádově stovky milionů eur navíc. Ne každý stát s plánem posílení této agentury souhlasí, jedná se o Itálii, Maďarsko, či Rakousko. Podle nich totiž nové nařízení zasahuje do vnitřních záležitostí zemí. I když se na fungování agentury podílejí všechny země EU, ne každá souhlasí s navyšováním kapacit a rozpočtu. Mezi tyto země patřilo i Česko, respektive premiér Andrej Babiš, který v roce 2018 nejdříve prohlásil, že agentura nám pouze říká, kudy přicházejí migranti do Evropy místo toho, aby pomáhali například libyjské pobřežní stráž. Před zasedáním představitelů Visegrádské čtyřky prohlásil, že agenturu Frontex vůbec nepotřebujeme. O pár měsíců později však již český premiér prohlásil, že agentura funguje výborně a měla by začít operovat i mimo Evropu. Pravdou ovšem zůstává fakt, že ČR se aktivně zapojuje do aktivit agentury Frontex. Mezi lety 2015 a 2018 vyslala ČR do Frontexu celkem 361 policistů, kteří působili například v Řecku, Itálii, Turecku nebo Španělsku. (Euractiv, 2018), (Seznam zprávy, 2019)

5.6 Ostatní mezinárodní agentury

Výše zmíněné mezinárodní orgány, agentury a úřady považují za nejvíce důležité v oblasti zajišťování mezinárodní spolupráce. Existují však také další mezinárodní organizace, které se určitým způsobem podílejí na bezpečnosti v Evropě.

Mezi tyto ostatní agentury můžeme zařadit například CEPOL. CEPOL je agentura EU, která podporuje spolupráci v oblasti prosazování práva prostřednictvím vzdělávání a výcviku, a to na evropské i mezinárodní úrovni. Agentura se sídlem v Budapešti je důležitá pro vzdělávání a rozvíjení dovedností pracovníků donucovacích orgánů členských států EU a do určité míry i třetích zemí, a to v souvislosti s otázkami vyplývajícími z priorit EU

v oblasti bezpečnosti, zejména politického cyklu EU pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti. (Cepol Europea, 2019)

Další agenturou, která se podílí na zajištění bezpečnosti je Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (dále jen „eu-LISA“). Agentura eu-LISA poskytuje technickou podporu zemím EU v bezpečnostních otázkách. Hlavním úkolem je spravování rozsáhlých integrovaných informačních systémů, čímž pomáhá udržovat vnitřní bezpečnost v schengenském prostoru, umožňuje zemím schengenského prostoru výměnu údajů o vízech a určuje u jednotlivých žádostí o azyl, která země odpovídá za jeho posouzení. To napomáhá zajistit, že Evropané mohou v rámci EU volně cestovat, aniž by byla ohrožena bezpečnost Evropy. Agentura také testuje nové technologie s cílem zavést v EU modernější, efektivnější a bezpečný systém správy hranic. (Europea, 2019)

Opomenout nelze ani další významnou instituci, kterou je OLAF (Úřad pro potírání podvodných jednání), zřízený 28. 4. 1999, který disponuje administrativními vyšetřovacími pravomocemi v oblasti ochrany finančních zájmů EU. Další organizací je EUROJUST (Evropská jednotka pro soudní spolupráci), vytvořený na základě Rozhodnutí Rady z 28. 2. 2002 k posílení boje proti závažné trestné činnosti s důrazem na podporu justiční spolupráce při stíhání a vyšetřování zvláště závažné, především organizované kriminality. (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 14)

5.7 Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci

Kromě úřadů a orgánů pod záštitou EU má každá členská země své vlastní orgány, které se podílejí na zajišťování mezinárodní policejní spolupráce. Většinou to jsou specializovaná oddělení státní policie, případně se může jednat o národní centrály, či jednotky různých evropských úřadů, nebo orgánů (např. Europol a Interpol). Často právě tyto specializované odbory policie plní současně i úkoly národní centrály jednotlivých mezinárodních úřadů. V ČR se konkrétně jedná o Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci.

Toto ředitelství je v gesci policejního prezidia Policie ČR. Plní úkoly zejména v oblasti zahraničních styků, zajišťování výkonu mezinárodní spolupráce, zodpovídá za koordinaci a zajišťování aktivit, které pro Policii ČR plynou z členství v EU a také se podílí na zastupování ČR v rámci pracovní skupiny Rady pro schengenské záležitosti. Dále koordinuje

a kontroluje plnění úkolů, které vyplývají ze zapojení Policie ČR do přípravy na schengenské hodnocení ČR.

Díky tomuto specializovanému útvaru mohou všechny útvary PČR spolupracovat se svými zahraničními partnery, ať už při předcházení, odhalování a vyšetřování trestné činnosti, nebo při pátrání po osobách a věcech. Probíhá neustálá výměna informací v nepřetržitém výkonu služby a za využití nástrojů a sítě národních ústředí Mezinárodní organizace kriminální policie – Interpol je tento útvar ve spojení i s nejbližšími zeměmi světa.

Při spolupráci s ostatními útvary se Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci zasažuje o zabránění přesunu bezpečnostních hrozeb týkajících se nelegální migrace na území ČR. Dále také přijímá opatření k zajištění funkčnosti systému ochrany vnějších hranic. Své příslušníky vysílá toto ředitelství také do zemí původu migrační krize, aby tam pomáhali při stabilizaci bezpečnostní situace na civilních misích EU nebo OSN.

Jak již bylo zmíněno, odbory mezinárodní spolupráce mohou plnit úkoly jako národní centrály. Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci Policie ČR plní úlohu Národní centrály SIRENE, Národní ústředny Interpolu, Národní jednotky Europolu, národního kontaktního bodu pro výměnu operativních a jiných informací v rámci mezinárodní policejní spolupráce a národního kontaktního bodu pro Frontex, tudíž pro všechny výše zmíněné orgány a úřady. (Policie ČR, 2020)

Výše uvedené agentury, ředitelství, či odbory se snaží předcházet a vyšetřovat trestné činy při zapojení více států. Jsou to velice důležité útvary, které jsou na vysoké úrovni ať už technologické, nebo personální. Každá agentura plní svou danou roli na určité úrovni, za nejdůležitější organizaci se však dá považovat Interpol, který sdružuje policejní sbory celého světa. Pro ČR je nejdůležitější zase Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci. To se podílí také na vyšetřování kriminality spáchané cizinci na našem území, pokud je k tomu potřeba mezinárodní policejní spolupráce. V následující kapitole je charakterizována struktura kriminality cizinců a etnických minorit na území ČR.

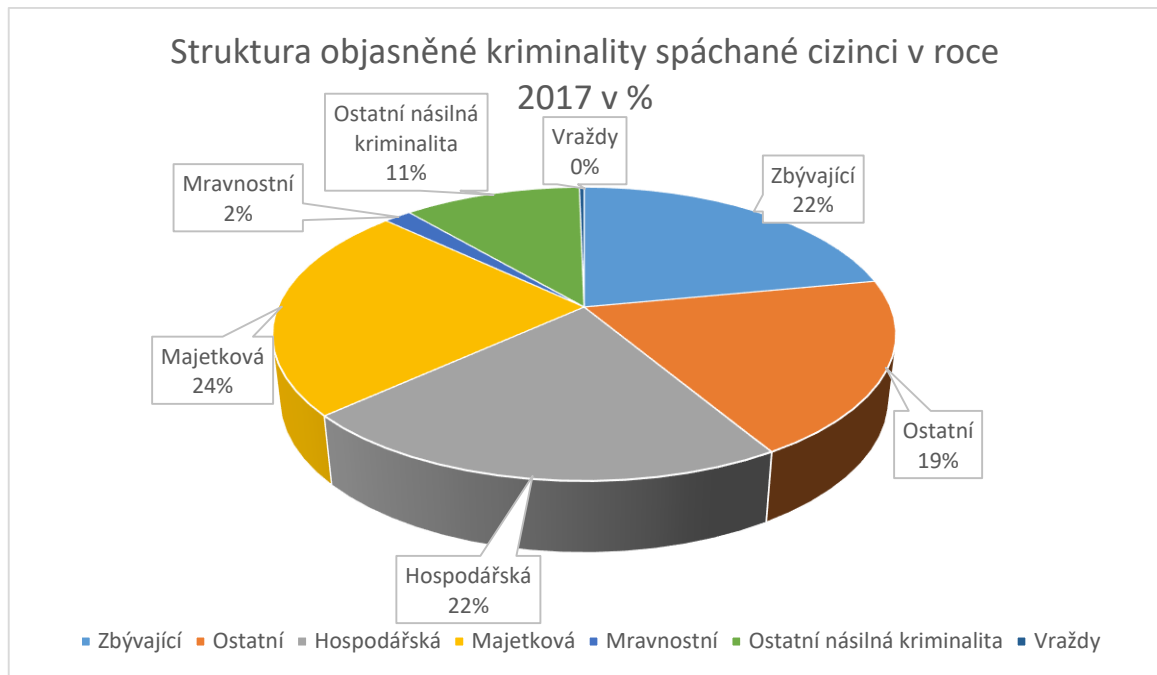
6 KRIMINALITA CIZINCŮ A ETNICKÝCH MINORIT NA ÚZEMÍ ČR

Po roce 1998 došlo v ČR k významným změnám spočívajícím v nárůstu počtu cizinců vyskytujících se na území ČR, a to ať již jde o turisty, nebo o cizince, kteří zde dlouhodobě žijí v souvislosti se zaměstnáním či podnikáním. K 31. 12 2018 bylo v ČR evidováno 564 345 cizinců se zaevidovaným povolením, z toho bylo 289 459 cizinců s trvalým pobytem a 274 886 cizinců mělo dlouhodobý pobyt nad 90 dnů. Zejména šlo o občany Ukrajiny, Vietnamu a Slovenska. Během roku 2018 zažádalo o mezinárodní ochranu 1701 osob, azyl byl přidělen 47 osobám, doplňková ochrana 118 osobám a státní občanství bylo uděleno 3789 cizincům, z čehož bylo nejvíce Ukrajinců, Rusů a Slováků. (Český statistický úřad, 2019)

V roce 2018 činil podíl trestných činů spáchaných cizinci na celkovém počtu objasněných skutků 9,2%. Tento uvedený údaj však uvádí pouze osoby s legálním pobytem. Nejsou zde zahrnuti turisté a osoby, které na území pobývají nelegálně. (Český statistický úřad, 2019)

Z celkového počtu 84 990 stíhaných osob za rok 2018 bylo 7817 cizinců, což představuje 9,2% z počtu stíhaných osob. Cizinci spáchali celkem 7932 trestných činů, což je 8,5% objasněných trestných činů. (Ministerstvo vnitra ČR, 2018)

Následující graf zobrazuje objasněné kriminální skutky spáchané cizinci v roce 2017. Celkově lze konstatovat, že je zde rozdíl vzhledem k celkové struktuře registrované kriminality v ČR. Největší rozdíl je zejména v podílu majetkové kriminality, jejíž podíl je sice i v případě skutků páchaných cizinci nejvyšší, ale činí pouze necelou čtvrtinu skutků, z toho téměř 84% krádeže. V roce 2018 lze pozorovat pokračující trend nárůstu násilné trestné činnosti páchané cizinci, zejména u úmyslného ublížení na zdraví se jedná o nárůst o 11 %.

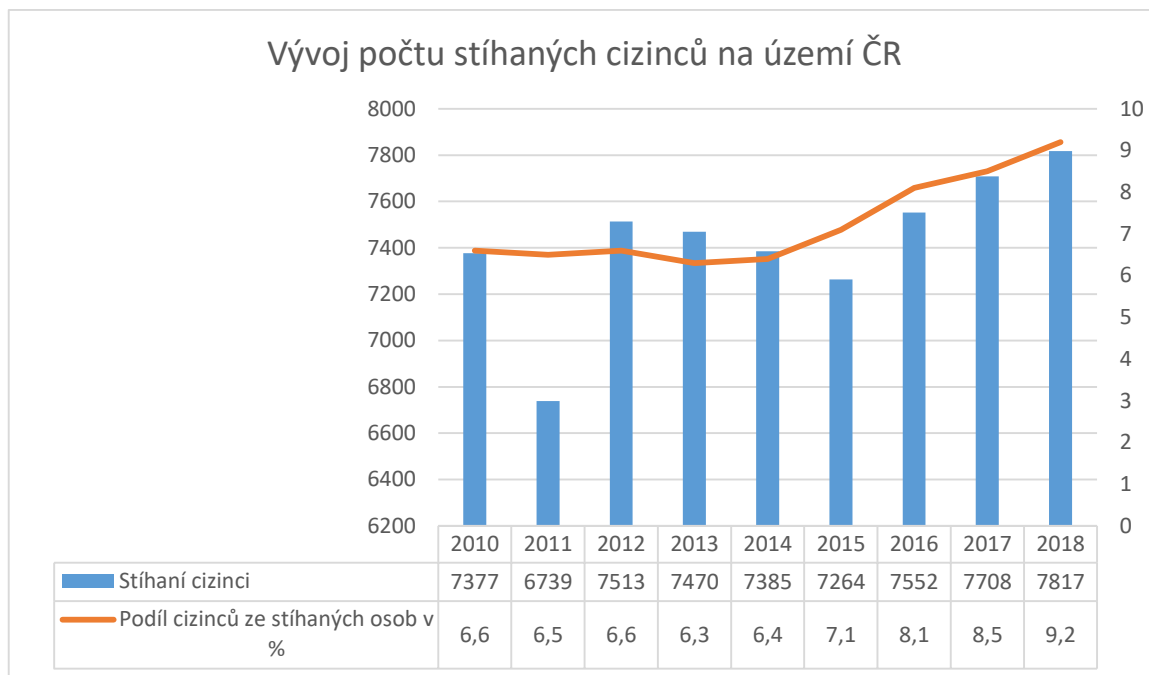
Graf 1 – Struktura objasněné kriminality spáchané cizinci v roce 2017 v %.

(zdroj: Policie ČR)

Je třeba poukázat na to, že v případě některých trestných činů je podíl cizinců velmi významný, např. v případě padělání a pozměňování cizí veřejné listiny byl podíl odsouzených cizinců 75% na všech odsouzených za tento trestný čin. Dále můžeme uvést legalizaci výnosů z trestné činnosti (23,8%), či porušování práv k ochranné známce a jiným označením (54,5%). (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 327)

Z hlediska vývoje stíhaných cizinců lze říci, že počty stíhaných cizinců se výrazněji nemění. Jak je ale patrné z grafu níže, v posledních třech letech¹³ se počet stíhaných cizinců zvyšuje, byť jen nepatrně. Do značné míry to může souviset s nárůstem počtu cizinců s povoleným pobytem na našem území. Zároveň je třeba upozornit na to, že ke zvýšení podílu cizinců ze stíhaných osob mohlo přispět i to, že v posledních letech došlo k výraznému poklesu stíhaných osob celkově.

¹³ Poslední dostupná data jsou k 31. 12. 2018.

Graf 2 – Vývoj počtu stíhaných cizinců na území ČR. (zdroj: MV ČR)

Z hlediska geografického rozložení byla trestnou činností cizinců v roce 2018 nejvíce zasažena Praha, dále Moravskoslezský, Jihomoravský a Středočeský kraj.

Je velmi obtížné zjistit, do jaké míry jsou cizinci zapojeni do organizovaného zločinu, neboť využitelnost údajů v této oblasti je velmi omezená. Z hlediska zastoupení cizinců podle národnosti byli v roce 2015 do organizovaného zločinu na území ČR zapojeni nejvíce Vietnamci, Rusové, Ukrajinci a Albánci. (Válková, Kuchta, Hulmánková, 2019, s. 328)

V teoretické části výše jsou charakterizovány dokumenty zabývající se organizovaným zločinem, zákony a vyhlášky o mezinárodní policejní spolupráci, o přeshraniční kriminalitě a také nástroje policejní spolupráce, které slouží na potírání přeshraniční kriminality a zajišťují policejní spolupráci po celém světě. Praktická část diplomové práce se již zabývá kriminalitou spáchanou cizinci především na území Zlínského kraje a v něm vybraných regionů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 STRUKTURA POLICIE VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Policie ve Zlínském kraji má sídlo v krajském městě, tedy ve Zlíně¹⁴. Stejně jako v ostatních krajích má Krajské ředitelství PČR svá oddělení, která jsou shodná s odděleními na celorepublikové úrovni. Následující kapitoly budou věnovány struktuře KŘP ve Zlíně, jeho rozdělení na územní obvody a následně obvodní oddělení. Bude charakterizován současný stav policistů ve Zlínském kraji a dále také budou charakterizovány pro tuto práci nejdůležitější odbory policie, jako je odbor cizinecké policie, odbor služby pořádkové policie a také odbor služby dopravní policie.

7.1 Krajské ředitelství policie Zlínského kraje

Obecně je Policie ČR tvořena:

- Policejním prezidiem,
- Útvary policie s celostátní působností na území ČR,
- Útvary s územně vymezenou působností na území ČR.

Každý kraj v ČR má své krajské ředitelství, Zlínský kraj není výjimkou. Jedná se o útvary s územně vymezenou působností, jejichž účelem je především zjednodušení struktury policie a také snazší dostupnost služeb policie pro veřejnost.

Podrobněji je organizační struktura Krajského ředitelství policie (dále jen „KŘP“) Zlínského kraje uvedena v příloze této práce.

Kraj jako takový se dále dělí na územní odbory, které odpovídají rozdělení na bývalé okresy. Ve Zlínském kraji je to územní odbor Zlín, Kroměříž, Uherské Hradiště a Vsetín. Tyto územní odbory se dále dělí na menší správní obvody, tedy na obvodní oddělení, těch je ve Zlínském kraji celkově 23. Územní odbor Zlín má obvodní oddělení Fryšták, Luhačovice, Napajedla, Otrokovice, Slavičín, Valašské Klobouky, Vizovice a Zlín. V územním odboru Kroměříž jsou to obvodní oddělení Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Hulín, Kroměříž a Morkovice. Územní odbor Uherské Hradiště je rozdělen na obvodní oddělení Bojkovice, Buchlovice, Uherské Hradiště, Uherský Brod a policejní stanici Uherský Ostroh. Poslední územní odbor Vsetín je rozdělen na obvodní oddělení Horní Lideč, Jablůnka, Karolinka,

¹⁴ Zlín je hlavní město Zlínského kraje, což je jeden ze 14 krajů v ČR. Se svou rozlohou 3 963 km² je čtvrtý nejmenší kraj ČR. Počet obyvatel ve Zlínském kraji je 582 860. (zdroj: Zlínský kraj)

Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Meziříčí, Vsetín a policejní stanice Horní Bečva a Kelč. (Policie ČR – PČR Zlínského kraje – kontakty, 2020)

Obvodní oddělení mají obecně důležitý význam pro občany především z hlediska prevence, jelikož na stanicích těchto obvodních oddělení slouží vždy určitý počet policistů, kteří dohlížejí na pořádek a bezpečnost na svém vymezeném území. Podle aktuálně platných tabulek je v ČR nedostatek policistů a finančních prostředků, dochází proto k přeměně obvodních oddělení na policejní stanice¹⁵. Tato přeměna by měla být pouze formálního charakteru. Přinese personální a ekonomické úspory a zvýší efektivitu výkonu služby. Počet policistů sloužících na stanici by měl zůstat stejný.

Jedno z obvodních oddělení, které má projít změnou na policejní stanici je i ve městě Slavičín. Starosta města i starostové okolních obcí, spadajících do tohoto obvodního oddělení, mají obavy, že při snížení policistů ve Slavičíně může dojít ke zvýšení kriminality. Oblast Slavičinska patří k jedné s nejnižší kriminalitou v regionu. Může to být dáno tím, že se v oblasti nacházejí policejní hlídky, které hlídají rizikový prostor u areálu Vrbětice¹⁶. Jakmile dojde ke stažení těchto policejních jednotek, mohou nastat obavy z navýšení kriminality. Jedná se především o přeshraniční kriminalitu, se kterou má zdejší region neblahé zkušenosti. V minulosti zde řádil gang zlodějů osobních automobilů, kteří kradená auta převáželi na Slovensko, či Ukrajinu.

7.2 Odbory policie pro boj s přeshraniční kriminalitou

Následující podkapitoly budou věnovány útvarům a odborům PČR, které jsou pro zpracování této práce nejdůležitější. Jedná se o odbor cizinecké policie, odbor služby pořádkové policie a odbor služby dopravní policie. Není to ale tak, že ostatní odbory policie nejsou pro řešení přeshraniční kriminality méně důležité. Policie jako celek je jedním ze základních prvků v boji proti přeshraniční kriminalitě.

¹⁵ Při změně obvodního oddělení na policejní stanici dochází především ke změně v organizaci služby policistů v místě. Policejní stanice spadá do obvodního oddělení, kde budou vedoucí funkcionáři. (zdroj: Policie ČR, 2019)

¹⁶ Plánované ukončení čištění muničního skladu Vrbětice od nevybuchlé munice je stanovené na listopad 2020. V té chvíli dojde ke stažení policejních jednotek, které okolí muničního skladu střeží, a tím pádem už zde nebude tolik policistů a lze očekávat navýšení kriminality na daném území.

Odbor cizinecké policie

Cizinecká policie patří k jedné z nejvíce důležitých složek policie v oblasti pobytů cizinců a jejich kriminality na území ČR. Tento odbor se také zabývá přestupky či jinými protiprávními akty, které jsou spáchány cizinci. Pokud se jedná o vážnější přestupky jako vražda, či loupež, předává se vyšetřování do gesce služby kriminální policie a vyšetřování. Cizinecká policie je specializovanou složkou PČR a plní úkoly zejména v oblasti:

- pobytové kontroly,
- pátrání a eskort,
- pobytových agend,
- dokladů (cestovní a přepravní doklady a uděluje vízum pro cizince),
- dokumentace trestné činnosti a jiných protiprávních jednání,
- ochrany vnitřních hranic při jejich dočasném znovuzavedení,
- rozhoduje o označení osoby za nežádoucí.

Zabývá se úkoly, které vyplývají z nelegální migrace, uplatňuje represivní opatření v souvislosti s pobytem cizinců, kteří jsou na území České republiky v rozporu s cizineckým zákonem (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky) a zákonem o azylu (zákon č. 325/1999 Sb., o azylu), a v neposlední řadě plní úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluv a právních předpisů Evropské unie. Služba cizinecké policie byla zřízena nařízením Ministerstva vnitra v roce 2008 č. 67/2008, kterým se zřizují útvary Policie České republiky s celostátní působností. Pro každé krajské ředitelství však platí, že jejich odbor působí na území daného kraje. (Policie ČR – Služba cizinecké policie, 2020)

Odbor služby pořádkové policie

Jednou ze základních složek policie je služba pořádkové policie. Rozsah a charakter úkolů služby pořádkové policie k jejich zajištění v zásadě omezuje možnost užší specializace oproti jiným útvarům specializovaných služeb. Tento fakt tak činí službu pořádkové policie v podstatě „univerzální“, což klade vysoké nároky na samotné její příslušníky, a to jak v oblasti znalostí zákonů, vyhlášek, služebních předpisů, tak také na jejich fyzickou a psychickou připravenost. Vzhledem k již zmiňované univerzálnosti příslušníků pořádkové policie, je tato služba jakousi základnou pro výběr policistů do jiných specializovaných a odborných služeb policie, např. ke službě kriminální policie a vyšetřování.

Pořádková policie:

- odpovídá za zabezpečení plnění úkolů na úseku ochrany veřejného pořádku, kriminality, trestního a přestupkového řízení,
- podílí se na provádění eskortu osob,
- zajišťuje výkon policejních činností v souladu s principy community policing¹⁷,
- podílí se na zajištění činnosti pořádkové jednotky,
- zajišťuje výkon hlídkové a obchůzkové služby.

Důležitou činností, kterou pořádková policie vykonává, jsou prvosledové hlídky. Jsou to hlídky, jejichž úkolem je především zajistit rychlý zásah na místě činu. Policisté jsou k tomuto zásahu speciálně vycvičeni a také adekvátně vybaveni (balistická ochrana, dlouhé zbraně, silné auto, zdravotnický materiál). Na území Zlínského kraje je 7 prvosledových hlídek, které pokrývají většinu území. V současnosti se plánuje vznik nové prvosledové hlídky v Bystřici pod Hostýnem, čímž by bylo pokryto celé území kraje. (Policie ČR – Pořádková policie, 2020)

Odbor služby dopravní policie

Dopravní policie možná není nejdůležitější odbor pro boj s přeshraniční kriminalitou, ale rozhodně není zanedbatelný. Pokud totiž dojde k pronásledování kradeného vozu a pachatelé s ním prchají přes hranice do sousedního státu, bude k pronásledování povolána právě dopravní policie, která má speciálně vybavené a upravené automobily tak, aby byly výkonnostně dostačující. Mezi hlavní úkoly na úrovni kraje mimo jiné patří:

- koordinovat, řídit a kontrolovat výkon služby dopravní policie podřízených složek,
- provádět analytickou, metodickou, kontrolní a koordinační činnost při zajišťování bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, při jeho řízení a při odhalování i objasňování přestupků v silničním provozu,
- sledovat vývoj dopravní nehodovosti a na základě analýzy navrhnout opatření k řešení situace,
- vykonávat dopravně inženýrskou činnost a poskytovat odborná stanoviska.

¹⁷ Je to označení pro vstřícný výkon policejní práce k veřejnosti, který se opírá o ochotu veřejnosti podílet se na věcech veřejných. Hlavní myšlenkou je, že za bezpečnost a veřejný pořádek je kromě policie zodpovědná celá veřejnost, dále že občan zná osobně svého policistu, prevence předchází represí nebo že policie je službou veřejnosti. (Policie ČR, 2020)

Toto je výčet těch nejdůležitějších úkolů, které dopravní policie plní. Samozřejmě to nejsou všechny, ale pro ukázkou v této práci to stačí. (Policie ČR – dopravní policie, 2020)

Spolupráce mezi jednotlivými odbory při potírání přeshraniční kriminality

Při potírání přeshraniční kriminality si můžou jednotlivé odbory vypomáhat. Hlavní složkou je cizinecká policie, která řeší hlavní problémy s cizinci páchajícími trestnou činností. Při takovém stíhání mohou žádat o pomoc ostatní složky policie. Často se jedná o odbor služby pořádkové policie, která jak již bylo zmíněno dříve, slouží jako taková univerzální jednotka.

Jedním z častých problémů, který cizinecká policie řeší, je nelegální práce příslušníků jiných zemí na území ČR. Když je nahlášen policejní zákrok na takové nelegální pracovníky, žádá cizinecká policie velice často o pomoc právě příslušníky pořádkové policie, aby zamezili útěku osob z objektu.

Další případ spolupráce mezi jednotlivými odbory policie může nastat při znovuzavedení hraničních kontrol na hraničních přechodech. Jelikož mají ochranu státních hranic na starosti příslušníci cizinecké policie, zodpovídají za provádění kontrol právě oni. Protože by ale bylo příslušníků tohoto odboru nedostatek, aby pokryli všechny hraniční přechody a k tomu prováděli své vlastní úkony, mohou si opět vyžádat pomoc příslušníků odboru služby pořádkové policie. V takovém případě jsou policejní hlídky na hraničních přechodech složeny z příslušníků pořádkové a cizinecké policie. Zpravidla to bývá půl na půl, jelikož ani pořádková policie nemůže nasadit všechny své příslušníky na vykonávání těchto kontrol. Samozřejmě v případě velkého počtu kontrol si může policie vyžádat pomoc od příslušníků celní správy či armády.

7.3 Stavy policistů ve Zlínském kraji

Obecně lze říci, že v ČR je nedostatek příslušníků Policie ČR¹⁸. Dle tabulek vydaných prezidiem PČR by mělo být ve Zlínském kraji 1313 policistů. Skutečný stav je však 1290 policistů, což znamená, že ve Zlínském kraji chybí 23 policistů. Toto číslo je relativně malé a lze říci, že Zlínský kraj netrpí akutním nedostatkem policistů. Ve Zlínském kraji, který

¹⁸ Počet policistů v ČR k 1. 2. 2020 byl 40 226. Do roku 2023 by se měl navýšit počet policistů o 3000. (zdroj: Ekonomický deník, 2020)

má 582 860 obyvatel (9. nejlidnatější kraj v ČR), připadá na jednoho policistu 451 obyvatel. Pro ČR platí, že na jednoho policistu připadá 266 obyvatel. (Zlínský kraj, 2020; vlastní)

7.4 Struktura policie Slovenské republiky

Důležitou součástí této práce je být seznámen s policejním sborem u našich sousedů na Slovensku. Proto se bude následující subkapitola věnovat struktuře Policie Slovenské republiky.

Stejně jako v jiných zemích plní Policejní sbor Slovenské republiky úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti Slovenska. Činnost sboru se řídí zákonem Národní rady Slovenské republiky č. 171/1993 Sb. z., o Policejním sboru ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon uděluje za úkol policejnímu sboru chránit život a bezpečnost osob a majetku, zajišťovat osobní bezpečnost prezidenta Slovenské republiky a dalších osob určených vládou. Dále má policie za úkol zajišťovat bezpečnost osobám, kterým je při jejich pohybu na území Slovenska poskytována osobní ochrana podle mezinárodních smluv a ochranu určitých objektů. V neposlední řadě odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele, spolupůsobí při odhalování daňových úniků a nelegálních finančních operací, provádí vyšetřování a vyhledávání trestných činů. Slovenská policie rovněž vede boj proti terorismu a zajišťuje ochranu státních hranic.

Policejní sbor Slovenské republiky spadá do gesce ministerstva vnitra Slovenské republiky. Struktura policie Slovenské republiky je stejná jako v ČR, tzn., že v čele policie je Policejní prezidium. Strukturu dále tvoří útvary s celostátní působností následované krajskými ředitelstvími, které se dělí ještě na okresní ředitelství. Současným prezidentem policejního sboru je gen. Mgr. Milan Lučanský. (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2020)

Mezinárodní spolupráce

Slovensko je vázáno evropskými smlouvami a jako takové se podílí na bezpečnosti celé Evropy. Slovensko provádí v rámci prevence společná cvičení se svými nejbližšími sousedy včetně České republiky. S tou provádí nejvíce cvičení zejména díky jazykové příbuz-

nosti¹⁹. Pro prohloubení spolupráce mezi českou a slovenskou policií bylo zřízeno společné kontaktní pracoviště. Toto pracoviště má za cíl zlepšení bezpečnosti a životních podmínek na česko-slovenském pohraničí prostřednictvím školení a koordinovaných reakcí na přeshraniční mimořádné události. Pro řízení zvětšujících se toků zboží a lidí v Evropě a pro zvládnání přeshraničních mimořádných událostí je policejní spolupráce v pohraničních oblastech základem úspěšného zvládnutí krizí. Po otevření kontaktního pracoviště se výměna informací zvýšila o 20 %. Kromě toho se čeští a slovenští policisté a hasiči zúčastňují výměny pracovníků, školení a cvičení. Pracoviště partnerům poskytuje nástroje, které jsou nezbytné pro záchranné operace a pro podporu občanů postižených přírodními katastrofami. Mezi ně patří vozidla pro policejní dohled, záchranné čluny, dekontaminační stan a mobilní generátor elektrické energie. (Europea, 2019)

Výše uvedené jednotlivé složky PČR jsou základem k úspěšnému boji s přeshraniční kriminalitou probíhající na území ČR. Složkám policie se daří dlouhodobě zvyšovat počet objasněných trestných činů a zároveň s tím klesá počet spáchaných trestných činů v ČR a jednotlivých krajích, čemuž se věnuje následující kapitola.

¹⁹ Například v září 2019 proběhlo cvičení na státní hranici na hraničním přechodu Starý Hrozenkov – Drietoma. Cvičení bylo zaměřeno na zajištění unikající dodávky převážející migranty, jejich zajištění a také ověření součinnosti české a slovenské policie při přeshraničním pronásledování a schopnost komunikace mezi operačními středisky v Trenčíně a ve Zlíně. (zdroj: Policie ČR, 2019)

8 STATISTIKA KRIMINALITY VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Dle dostupných dat a záznamů trestné činnosti se dá konstatovat, že Zlínský kraj je jedním z krajů s nejmenším počtem trestné činnosti za rok 2019. Lze se domnívat, že nízkého počtu trestných činů (dále jen „TČ“) na území Zlínského kraje se podařilo dosáhnout díky prevenci policie a spořádanosti občanů. Dále také díky tomu, že Zlínský kraj není pro pachatele trestných činů tak atraktivní jako například kraj Jihomoravský, či Moravskoslezský. V následující kapitole bude charakterizována a detailněji rozebrána trestná činnost ve Zlínském kraji za rok 2019.

V následující tabulce je přehled celkové kriminality v ČR podle krajů, seřazené podle množství trestných činů.

Tabulka 1 – Počet trestných činů v krajích za rok 2019. (zdroj: Policie ČR, 2020)

Kraj	Počet trestných činů	Objasněnost TČ (v %)
Praha	49 863	22,44
Moravskoslezský	23 885	51,93
Středočeský	20 428	45,93
Jihomoravský	19 757	42,52
Ústecký	17 099	64,02
Plzeňský	10 324	47,75
Olomoucký	9 838	58,32
Jihočeský	9 229	66,37
Liberecký	8 572	57,23
Královehradecký	7 132	61,61
Zlínský	6 185	67,03
Karlovarský	5 735	62,02
Pardubický	5 636	64,11
Vysočina	5 538	62,66
Celkem v ČR	199 221	46,78

Jak je možné z tabulky vyčíst, největší množství trestných činů bylo spácháno v roce 2019 v Praze, což lze považovat za celkem pochopitelné - v Praze žije největší množství lidí a také je tam největší koncentrace pachatelů trestné činnosti. Počet trestných činů na 1000 obyvatel v ČR v roce 2019 činil 18,6.

Dále je v tabulce objasněnost trestné činnosti. Největší objasněnost trestných činů ze všech krajů má kraj Zlínský, když je na jeho území objasněno 67,03% všech trestných činů. Nejhorší je dle tohoto kritéria opět Praha, kde se objasní pouze 22,44% trestné činnosti spáchané na území tohoto kraje.

Kriminalita ve Zlínském kraji

Od roku 2009 má vývoj registrované kriminality ve Zlínském kraji klesající trend. Výjimku tvořil rok 2013, kdy došlo k nárůstu spáchaných trestných činů. To může souviset s amnestií udělenou prezidentem k 1. 1. 2013. (Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030, str. 62, 2019)

V tabulce níže lze vidět pokles celkové kriminality ve Zlínském kraji a jeho jednotlivých okresech od roku 2011 až do roku 2019.

Tabulka 2 – Celková kriminalita ve ZK a jednotlivých okresech v letech 2011-2019 (zdroj: Bezpečnostní analýza Zlínského kraje 2019, 2020)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kroměříž	1 740	1 658	1 685	1 513	1 465	1 371	1 299	1 206	1 300
Uh. Hradiště	2 003	1 976	2 002	1 983	1 790	1 601	1 588	1 388	1 247
Vsetín	2 560	2 470	2 574	2 403	2 135	2 117	1 875	1 542	1 748
Zlín	2 924	2 783	2 936	2 908	2 574	2 309	2 105	2 063	1 890
ZK Celkem	9 227	8 887	9 197	8 807	7 964	7 398	6 867	6 199	6 185

V přepočtu na počet obyvatel bylo nejvíce trestných činů v roce 2019 spácháno na území obvodních oddělení Kroměříž, Valašské Meziříčí a Vsetín. (Bezpečnostní analýza Zlínského kraje 2019, 2020)

Obecně jsou trestné činy děleny do následujících oblastí: obecná kriminalita (patří zde násilná kriminalita, mravnostní kriminalita, krádeže vloupáním, krádeže prosté, majetková kriminalita, ostatní kriminalita), zbývající kriminalita, hospodářská kriminalita a vojenské a protiústavní činy. V následující tabulce jsou zobrazeny trestné činy, které se staly na území Zlínského kraje za rok 2019. Ve Zlínském kraji se za rok 2019 staly bohužel i dvě vraždy.

Tabulka 3 – Trestné činy na území Zlínského kraje za rok 2019. (zdroj: : Policie ČR, 2020)

Trestné činy	Počet registrovaných TČ	Počet objasněných TČ	Objasněnost v %
Násilná kriminalita	615	521	84,7
Mravnostní kriminalita	127	103	81,1
Krádeže vloupáním	504	142	28,2
Krádeže prosté	1 065	605	56,8
Ostatní majetková kriminalita	599	205	34,2
Ostatní kriminalita	927	772	83,3
Zbývající kriminalita	1 438	1 262	87,8
Hospodářská kriminalita	907	533	58,8
Vojenské a protiústavní činy	3	3	100
Celková kriminalita	6 185	4146	67,0

Trestné činy spáchané cizinci

V tomto odvětví kriminality jsou problematické oblasti, které jsou příhraniční. Zde je, nebo může být řada trestných činů páchána osobami, které mají trvalé bydliště mimo Zlínský kraj, nebo i mimo Českou republiku.

I přes to, že se Zlínský kraj potýká s cizinci, kteří zde žijí nelegálně, tak problémy s kriminalitou cizinců zde nejsou. Je to především proto, že cizinci, kteří zde žijí nelegálně, na sebe nechtějí poutat pozornost pácháním trestných činů. I přes to bylo za rok 2019 re-

gistrováno 222 trestných činů, které byly spáchány cizinci. Toto číslo tvoří 3,59 % veškeré trestné činnosti na území Zlínského kraje za rok 2019.

V následující tabulce je přehled trestných činů, které spáchali cizinci na území Zlínského kraje v roce 2019.

Tabulka 4 – Trestné činy spáchané cizinci ve Zlínském kraji za rok 2019. (zdroj: Bezpečnostní analýza Zlínského kraje za rok 2019, 2020)

Trestné činy	Počet TČ spáchaných cizinci
Násilná kriminalita	26
Mravnostní kriminalita	2
Krádeže vloupáním	4
Krádeže prosté	33
Ostatní kriminalita	39
Zbývající kriminalita	73
Hospodářská kriminalita	40
Celková kriminalita	222

Z tabulky uvedené výše lze vyčíst, že za celý rok 2019 nebylo mnoho trestných činů spáchaných cizinci. Nejvíce se cizinci podíleli na zbývající kriminalitě, do které patří například dopravní nehody silniční nedbalosti, ublížení na zdraví z nedbalosti, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, či účast na organizované trestné činnosti.

Prevence kriminality

O prevenci kriminality na území Zlínského kraje se starají jak samosprávné, tak i státní orgány, ale i neziskové organizace (např. církevní právnické osoby, obecně prospěšné společnosti) a další instituce.

Zlínský kraj se aktivně zabývá problematikou prevence kriminality nebo aktivitami, které mají na ni dopad. Z tohoto důvodu má vytvořeny podmínky v podobě spolupráce mezi odbory a jejich specialisty (např. krajský koordinátor prevence kriminality a krajský školský koordinátor prevence), kteří se problematikou prevence kriminality zabývají.

Obce s rozšířenou působností, nebo pověřeným obecním úřadem se ve Zlínském kraji podílejí na prevenci kriminality vytvářením podmínek pro realizaci prevence kriminality na místní úrovni. Proto tyto obce vytvářejí pozice osob zodpovědných za prevenci kriminality (bývají to vedoucí pracovníci městských policií, případně také místní koordinátoři prevence kriminality) a zřizují obecní/městskou policii, která se rovněž podílí na prevenci kriminality.

Zejména v oblasti primární prevence jsou aktivní školy a školská zařízení. Primární prevencí v podobě volnočasových aktivit pro děti a mládež se zabývají jak organizace zřízené obcemi a krajem, tak neziskové organizace.

Institucionální rámec prevence kriminality doplňují další organizace, které se věnují ohrožené mládeži, poskytují programy pro mladistvé a mladé pachatele trestné činnosti, či poradenské služby a programy pro ohrožené skupiny nebo specifické cílové skupiny. Bohužel je ve Zlínském kraji nedostatek institucí, které se věnují programům pro mladistvé a mladé pachatele trestné činnosti. Dále je v kraji nedostatek institucí, které mladistvým poskytují poradenství či psychosociální pomoc. (Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030, str. 65, 2019)

8.1 Krádeže automobilů ve Zlínském kraji

Krádeže automobilů jsou v ČR běžnou záležitostí a Zlínský kraj není výjimkou. Většinu krádeží mají na svědomí pachatelé českého původu, nicméně ve Zlínském kraji jsou hodně rozšířené i krádeže páchané osobami jiných národností, především té slovenské. Lupiči ze Slovenska se většinou vydají do větších měst v příhraničních oblastech, aby se mohli rychle vrátit na území Slovenska. Ze Slovenska jezdily do Zlínského kraje organizované gangy, které se zaměřovaly na krádeže osobních vozidel. Většina takových krádeží byla na zakázku. Například v roce 2018 odhalili krajští zlínské kriminalisté pětici cizinců, kteří kradli vozidla nejenom ve Zlínském kraji, ale také v kraji Jihomoravském a Moravskoslezském. Během dvou let se jim podařilo odcizit 28 osobních automobilů různých značek (nejčastěji Audi, Škoda, Renault, Fiat, Peugeot) s celkovou škodou za 12 milionů korun. Skupina byla velice dobře organizovaná a krádeže probíhaly i za bílého dne. Většinou si vybírali příhraniční oblasti (Bojkovice, Karolinka, Huslenky), ale kradli také v Kroměříži či v Kunovicích. V lednu 2020 se začal zabývat touto trestnou činností krajský soud ve Zlíně a pachatelům hrozí pět až deset let ve vězení. (Zlínský kraj, 2018)

Krádeže osobních automobilů probíhaly i na území obcí Valašské Klobouky, Brumov-Bylnice, či Slavičín, což jsou příhraniční oblasti. Oblíbeným vozidlem, které se v těchto obcích kradlo, byla Škoda Octavia. Po vozidlech, či náhradních součástkách do tohoto typu vozidla je nejen na Slovensku velká poptávka, a proto se většina kradených vozidel odvážela na území Slovenska. Například v lednu a v únoru roku 2018 proběhla série krádeží vozidel typu Škoda Octavia v obcích Slavičín a následně ve Valašských Kloboukách. Tato vozidla byla následně převezena s padělanými doklady na Slovensko. Zde pak byla vozidla rozebrána na náhradní díly, nebo se prodávala v celku. (Region Valašsko, 2018)

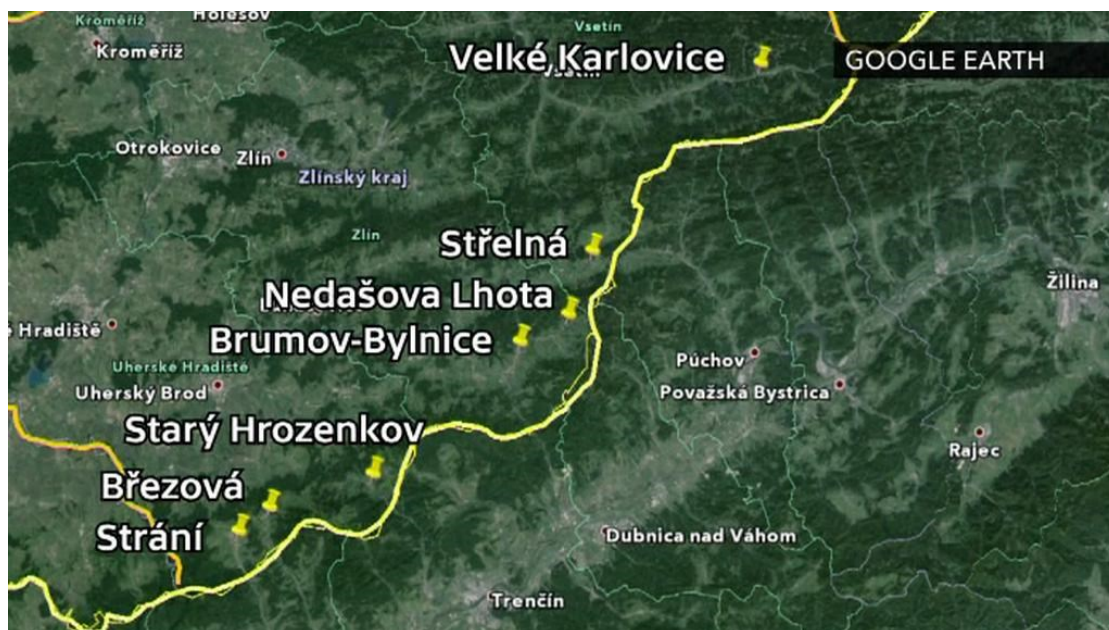
Kradená vozidla nekončí vždy jen na území Slovenska. V některých případech putují dál směrem na východ a vozidla končí na území států bývalého Sovětského svazu, nejčastěji na Ukrajině. V ulicích ukrajinských měst tak není nic neobvyklého vidět vozidlo s českou poznávací značkou. Lidé, kteří v takovýchto vozidlech jezdí, jsou většinou Ukrajinci. Ti si vozidlo koupili v ČR během pracovního pobytu, nebo si je pořídí překupník, který je prodá na Ukrajině, ale vozidlo má stále hlášené na sebe. Otázkou zůstává, zda se tam touto legální cestou dostala všechna vozidla s českou státní poznávací značkou, nebo zda byli například podplaceni celníci při přechodu státních hranic. Nahlášené kradené vozidlo je ihned registrováno do celosvětové databáze kradených vozidel. Pokud by s takovým vozidlem někdo chtěl překročit vnější hranici Schengenského prostoru, policisté by při kontrole na hranicích zjistili, že je vozidlo kradené.

9 ZRUŠENÍ POHRANIČNÍ POLICIE VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Od roku 1993 působily na státní hranici se Slovenskem dva organizační články PČR. Zde patřila cizinecká policie, která byla zaměřena na kontrolu vstupu a výstupu cizinců, a pohraniční policie, která byla zaměřena na kontrolu nelegální migrace a ostatní přeshraniční trestné činnosti. Později však došlo k reorganizaci, která sloučila tyto dva články, a vznikl Referát cizinecké policie. Ten působil jak na hraničních přechodech, tak i na tzv. „zelené hranici“, což je pomyslná hranice rozdělující dva státy. Jedná se o hranici v lesích, na loukách, atd.

Jak již bylo v práci zmíněno, kontroly na hraničních přechodech byly zrušeny současně se vstupem ČR do schengenského prostoru. S tím souvisí i zrušení pohraniční policie, která tyto kontroly prováděla. Název Služba cizinecké a pohraniční policie se tak změnil pouze na Služba cizinecké policie. Každá posádka pohraniční policie měla služebnu v obci blízké hraničnímu přechodu.

Zlínský kraj, jakožto příhraniční kraj, má společnou hranici se Slovenskem. Hraniční přechody na území Zlínského kraje se nacházejí v obcích Brumov-Bylnice, Březová, Nedašova Lhota, Starý Hrozenkov, Strání, Střelná a Velké Karlovice. V některých z těchto bývalých hraničních přechodů slouží prostory a budovy hraničního přechodu jako místo pro podnikání. Například v obci Starý Hrozenkov se z budovy stala restaurace. Jinde, jako například v Brumově-Bylnici, je prostor hraničního přechodu jen jako připomínka pasových kontrol při cestě do zahraničí, tzn., že se o prostory stará obec, která je nevyužívá. Obce se snaží tyto prostory pronajmout, i za symbolickou cenu, jen aby nechátraly a mohly je využívat soukromé osoby například k podnikání.

Obrázek 1 – Hraniční přechody ve Zlínském kraji. (zdroj: ČT24)

Tím, že se zrušily jednotky pohraniční policie, bylo nutné najít nové uplatnění pro příslušníky těchto oddělení. Jednalo se o více než sedm tisíc policistů. Po vstupu do Schengenu odešla velká část policistů k územním útvarům policie a další část policistů začala působit v nově vzniklé organizační struktuře služby cizinecké policie. Někteří z příslušníků pohraniční policie sbor opustili.

10 KOMPARACE SOUČASNÉHO STAVU SE STAVEM PŘED ZRUŠENÍM POHRANIČNÍ POLICIE

Smyslem této práce je analyzovat problematiku přeshraniční kriminality ve Zlínském kraji a provést komparaci stávající situace se situací před zrušením pohraniční policie.

Pro komparaci stávající situace se situací před zrušením pohraniční policie v prosinci 2007, byli osloveni tři příslušníci Policie ČR. Ti hodnotí na základě položených otázek kromě jiného současný stav kriminality cizinců, informační systémy sloužící k přeshraniční spolupráci, spolupráci s ostatními státy, či připravenost ČR na případné znovuzavedení hraničních kontrol.

10.1 Respondenti

V práci nebudou uváděna jména příslušníků PČR, jejich identita zůstane v anonymitě. Příslušníci PČR budou označeni jako „respondent č. 1“, „respondent č. 2“ a „respondent č. 3“. Odpovědi respondentů jsou dle jejich vlastního názoru a pohledu na zkoumanou věc. Všichni tři příslušníci PČR jsou zaměstnání u policie přes 20 let. Respondent č. 1 pracuje na odboru cizinecké policie ve Zlíně. Respondent č. 2 také pracuje na odboru cizinecké policie ve Zlíně a respondent č. 3 pracuje na odboru služby pořádkové policie rovněž ve Zlíně. Se svojí dlouholetou praxí u PČR mají respondenti bohaté zkušenosti jak se základní službou u PČR, tak i v administrativních věcech. Jelikož pracovali u policie ve Zlínském kraji i před rokem 2007, mohou porovnat situaci před rokem 2007 s tou současnou.

10.2 Vyhodnocení odpovědí

Otázka číslo 1 zněla: „**Potýká se podle Vás Zlínský kraj s velkým množstvím trestných činů spáchaných cizinci? Je to jeden z problémů v současné době?**“. Na tu **respondent č. 1** odpověděl, že Zlínský kraj se nepotýká s velkým počtem trestných činů spáchaných cizinci. To může být podle respondenta č. 1 zapříčiněno tím, že koncentrace cizinců ve Zlínském kraji je v porovnání s jinými kraji malá. Cizinci, kteří zde žijí, sem přijíždějí za prací, která je z velké části nelegální, a proto na sebe nechtějí příliš upozorňovat. **Respondent č. 2** uvádí jako příklad malé aktivity kriminality cizinců statistické údaje. Porovnává rok 2018 a 2019, kdy v roce 2018 činil podíl trestných činů spáchaných na území Zlínského kraje 2,8% (6199 trestných činů, z toho bylo 175 spácháno cizinci) a v roce 2019 byl tento podíl necelá 3% (6185 TČ, z toho bylo 183 spácháno cizinci). Z těchto sta-

tistických údajů vyplývá, že trestná činnost cizinců na území Zlínského kraje není v současné době závažný problém. **Respondent č. 3** taktéž uvádí, že Zlínský kraj se nepotýká s velkým navýšením trestné činnosti cizinců. Poukazuje však na to, že se určitě zvýšila trestná činnost spáchaná cizinci v poměru k množství cizinců žijících, nebo pracujících v ČR.

Na otázku číslo 2, která zněla „**Mělo podle Vás zrušení pohraniční policie a hraničních kontrol dopad na nárůst přeshraniční kriminality ve Zlínském kraji?**“, odpověděl **respondent č. 1**, že zrušení hraničních kontrol mělo vliv spíše na majetkovou trestnou činnost (především krádeže motorových vozidel), která směřovala na Slovensko. Přítomnost policie na hranicích by zřejmě měla podstatný vliv na organizaci a samotné provádění této trestné činnosti. Dále si **respondent č. 1** myslí, že odchod policie z hranic neměl vliv na běžný život občanů a lidé jsou naopak rádi, když jsou hranice volně průjezdné. Dle **respondenta č. 2** měl odchod policie z hraničních přechodů negativní vliv především v rámci majetkové trestné činnosti a taktéž v silničním provozu v souvislosti s ohrožením pod vlivem návykové látky. Jinak si ale **respondent č. 2** nemyslí, že by se razantně navýšil počet trestných činů páchaných cizinci či přeshraniční kriminalita na území Zlínského kraje. **Respondent č. 3** je toho názoru, že zrušení hraničních kontrol a pohraniční policie mělo zcela určitě vliv na zvýšení trestné činnosti cizinců na území ČR. Zejména se jedná o krádeže osobních automobilů a to nejen v příhraničních oblastech.

U otázky číslo 3 „**Zavedl byste znovu kontroly na hraničních přechodech? Jaké další opatření byste případně navrhoval?**“, **respondent č. 1** uvedl, že by hraniční kontroly znovu rozhodně nezaváděl, pokud by k přítomnosti policistů na hranicích nebyl opodstatněný důvod jako je například migrační vlna velkého rozsahu, či pandemie (např. COVID-19). Stejného názoru je i **respondent č. 2**, který uvádí, že časově omezené znovuzavedení hraničních kontrol, na které má každý stát Schengenu právo pro zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, je dostačující a kontroly by znovu nezaváděl. Vstupem do schengenského prostoru se totiž ČR zavázala plnit určitá pravidla, a to zejména pravidlo volného pohybu osob. **Respondent č. 3** u otázky číslo 3 uvedl, že by v případě mimořádných událostí ohrožujících bezpečnost státu určitě zavedl alespoň částečnou kontrolní činnost. Za normálního stavu by hraniční kontroly nezaváděl, využil by však moderních technologií, které by mohly pomoci k ostraze státních hranic. Jednalo by se zejména o elektronická zařízení a kamerové systémy, které jsou v dnešní době schopné rozpoznat lidi podle obličeje, či snímat státní poznávací značky u vozidel.

Respondent č. 1 odpověděl na otázku číslo 4 „**Byla podle Vás situace, co se týče kriminality cizinců, lepší před zrušením pohraniční policie? Plnila pohraniční policie svou roli v oblasti bezpečnosti hranic?**“, že přítomnost policie byla v příhraničí rozhodně znát, zejména jako preventivní prvek v oblasti bezpečnosti. Respondent č. 1 si ale není jistý, že před zrušením kontrol byla situace týkající se kriminality lepší než po jejím zrušení. Podle **respondenta č. 2** byl nárůst majetkové trestné činnosti do jisté míry zapříčiněn ukončením kontrol na hraničních přechodech, a tudíž chyběly záznamy o osobách, které tuto hranici překračovaly. Někdejší evidence obsahovaly i záznamy osob podezřelých z páčání trestné činnosti a dalo se tak případně zabránit páčání, nebo odhalit pachatele. Po zrušení kontrol tohle již možné nebylo. **Respondent č. 3** uvedl, že situace v oblasti přeshraniční kriminality byla před zrušením hraničních kontrol rozhodně příznivější, a to především z důvodu provádění fyzických kontrol osob na státní hranici a hraničních přechodech. Je toho názoru, že v té době pohraniční policie plnila svoji roli v oblasti bezpečnosti, kontroly státních hranic a prevence kriminality.

Na otázku číslo 5 „**Myslíte si, že jsou informační systémy (např. Schengenský informační systém) dostačující pro kontrolu pohybu osob?**“ odpověděl **respondent č. 1**, že informační systémy pro kontrolu v EU jsou dostačující. Uvádí, že Schengenský informační systém zahrnuje vše, co by měl obsahovat a jeho zpracování a funkčnost jsou na vysoké úrovni, které odpovídají soudobým požadavkům v informačním prostředí. Dle **respondenta č. 2** je Schengenský informační systém také dostačující, i když v něm nejsou obsaženy informace o pohybu osob, ale pouze záznamy o osobách. Pokud osoby ze třetích zemí překročí vnější hranici schengenského prostoru, nelze pohyb těchto osob jakkoli monitorovat. I **respondent č. 3** je toho názoru, že současné informační systémy, které se využívají v ČR, jsou na dobré úrovni a splňují vše, co se od nich očekává. ČR drží krok s ostatními státy, když na oblast informačních systémů vynakládá nemalé finanční prostředky, které zajišťují aktuálnost systémů.

U otázky číslo 6, která zněla „**Probíhá policejní spolupráce s ostatními státy (např. při vyšetřování přeshraniční kriminality, či při návratu osob do zemí původu) bez problémů? S jakým státem a kvůli čemu se spolupracuje nejčastěji?**“, **respondent č. 1** uvádí, že mezinárodní spolupráce funguje dobře pouze mezi několika státy. Týká se to především Slovenska, se kterým ČR spolupracuje nejčastěji, dále pak Polska, Rakouska, Německa a Rumunska. Jedná se tedy především o státy sousedící s ČR, výjimku tvoří pouze Rumunsko. Dále **respondent č. 1** uvádí, že některé státy však příliš nespolupracují. Jako

příklad uvádí Itálii, která v mnoha případech ani nekomunikuje a vyřízení požadavků týkajících se např. legálnosti pobytů na italském území probíhá v dlouhých časových intervalech, nebo vůbec. **Respondent č. 2** uvádí jako stát, se kterým probíhá spolupráce nejčastěji, Slovensko. Je to dáno především geografickou polohou Zlínského kraje. Spolupráce je na vysoké úrovni při výkonu služby společných hlídek, zjišťování totožnosti občanů České nebo Slovenské republiky a taktéž v rámci předávání osob na společné hranici v rámci re-admisního řízení, nebo průvozů osob přes území. Respondent dodává, že tato spolupráce je na velmi dobré úrovni počínaje spoluprací jednotlivých obvodních oddělení, služby kriminální policie a vyšetřování až po činnost hraničních zmocněnců. Dle **respondenta č. 3** probíhá policejní spolupráce s ostatními státy dobře, nejlépe (a nejvíce) však se státy sousedícími s ČR. Jsou však případy, kdy i se sousedními státy probíhá spolupráce obtížněji, především z důvodu komplikovaného vyšetřování trestné činnosti. Komplikace ve spolupráci mohou nastat i kvůli mezinárodním smlouvám, kterými je ČR vázána a které mohou zdržovat vyšetřování.

Na poslední otázku číslo 7, která zněla „**Je podle Vás ČR připravena na náhlé znovuzavedení hraničních kontrol (např. při migrační vlně velkého rozsahu, či uzavření hranic – viz Pandemie COVID-19 v roce 2020)? Jsou stavy policistů dostačující?**“, odpověděl **respondent č. 1**, že ČR na znovuzavedení hraničních kontrol částečně připravena je. Druhým dechem ale dodává, že rozhodně schází technické vybavení a zázemí policistů, které bylo po zrušení kontrol zcela zrušeno, či rozprodáno. Co se týče stavů policistů, policie není schopna v současné době provádět kontroly sama bez pomoci Armády ČR a Celní správy. A i když se provádějí součinnostní cvičení a existují plány, realita je vždy jiná a jediné ona prověří akceschopnost příslušníků všech sborů. Dle jeho názoru bude snad dočasné zavedení kontrol na hranicích kvůli pandemii COVID-19 dostatečnou zkouškou a ponaučením, že není radno znovuzavedení kontrol na hranicích nijak bagatelizovat a podceňovat, protože se týká bezpečnosti země i EU. **Respondent č. 2** si myslí, že v případě znovuzavedení kontrol tak, jak se provádějí nyní především na hranicích s Rakouskem a Německem, má ČR dostatečně zpracovány operační plány a to na každý úsek hranice. ČR je tím pádem připravena na znovuzavedení hraničních kontrol, avšak v praxi nastávají nečekané problémy, se kterými se v operačních plánech nepočítá, a proto jediné praxe prověří připravenost příslušníků sborů, kteří se na kontrolách podílejí. Stejně jako **respondent č. 1** je **respondent č. 3** toho názoru, že bez pomoci příslušníků Armády ČR by nebyla policie sama schopna zajistit na delší dobu ochranu státních hranic a prová-

dění hraničních kontrol. Vše však závisí na situaci, kvůli které by se zavedly hraniční kontroly. Pokud by se jednalo o nutnost rychlého nasazení velkého počtu policistů, může vláda ČR povolát do akce právě příslušníky AČR, kteří by následně plnili úkoly policie. Dále je toho názoru, že PČR je schopná na určitou kratší dobu své síly a prostředky přetransformovat v rámci republiky tam, kde bude potřebovat. Respondent č. 3 poukazuje na fakt, že v současné době je stav policistů menší, než jaký by měl ve skutečnosti být, a to způsobuje problémy nejenom v běžném pracovním životě policistů. Jelikož je vyšetřování trestné činnosti náročné, je velmi znát nedostatek policistů.

Závěry z odpovědí respondentů

Ze získaných poznatků od respondentů lze vyvodit několik závěrů. Shodují se víceméně ve všech kladených otázkách. Je to sice jen hodně malý vzorek a malý počet příslušníků PČR, za to s dlouholetou praxí a s mnoha zkušenostmi. Respondenti jsou znalí v oblasti bezpečnosti a mohou porovnávat situaci před a po vstupu ČR do schengenského prostoru. Jeden ze závěrů, který lze vyvodit, je, že se dívají na problematiku nárůstu přeshraniční kriminality víceméně stejně. Jsou toho názoru, že po vstupu ČR do Schengenu a zrušení hraničních kontrol počet trestných činů páchaných cizinci narostl, ovšem nijak závratně. Dále se shodují v tom, že není potřeba za běžného stavu znovu zavádět hraniční kontroly. Ty by se zaváděly pouze v případech potřeby (migrační vlna velkého rozsahu, pandemie,...) a museli by být povoláni na pomoc vojáci, jelikož počet policistů v ČR není dostatečný. Shodují se i v tom, že spolupráce s ostatními státy je na dobré úrovni, zejména se státy sousedícími s ČR. Na dobré úrovni jsou podle nich i současné informační systémy, které se využívají pro shromažďování dat ohledně cizinců.

Nelze s jistotou říct, že tohoto názoru jsou všichni příslušníci PČR, každý člověk má své názory, které je nutno respektovat. Určitě je mnoho lidí, nejenom příslušníků PČR, kteří by nebyli proti znovuzavedení kontrol na hraničních přechodech. Nicméně cílem této práce bylo zjistit názory a pohled na tuto situaci od vybraných příslušníků PČR, kteří mohou díky své dlouholeté praxi srovnávat situace. Jejich názory a pohledy na danou problematiku jsou hodnotné a přínosné.

Celé rozhovory s příslušníky PČR jsou k nahlédnutí v přílohové části diplomové práce.

ZÁVĚR

Přeshraniční kriminalita a organizovaný zločin budou i v následujících letech patřit k oblasti kriminality se značným potenciálem. Pokud se nebude dále prohlubovat a rozvíjet spolupráce na mezinárodní úrovni v podobě bezpečnostních organizací a agentur, nebude se moci společnost vypořádat s trestnou kriminalitou s přeshraničním charakterem.

V úvodu práce je přeshraniční kriminalita prezentována v obecné rovině s cílem představit čtenáři její základní charakteristiku, následně historický vývoj a současné aspekty. K nejvýznamnějším současným aspektům patří aktuální bezpečnostní situace na vybraném území. Dále je v práci prezentováno právní ukotvení týkající se přeshraniční kriminality, které je v ČR i na mezinárodní scéně na velice dobré úrovni a umožňuje rychlé zasáhnutí v případě potřeby. Legislativa v oblasti bezpečnosti se neustále vyvíjí. V neposlední řadě jsou charakterizovány nástroje a organizační struktury na národní i mezinárodní úrovni. Charakterizována je rovněž kriminalita cizinců a etnických minorit na území ČR.

Zpracování praktické části diplomové práce bylo limitováno karanténními opatřeními. Z tohoto důvodu byla zaměřena především na problematiku kriminality cizinců na území Zlínského kraje a na zjištění názorů příslušníků PČR na zrušení pohraniční policie a kriminalitu cizinců. Řízené rozhovory s příslušníky PČR prokázaly, že zrušení hraničních kontrol bylo z pohledu dlouholetých příslušníků PČR bráno jako správný krok ke svobodnému pohybu osob, byť za cenu nepatrného nárůstu přeshraniční kriminality.

Práce může sloužit jako dobrý podklad pro podrobnější charakteristiku různých problémů týkajících se přeshraniční kriminality nebo organizovaného zločinu. Práce může být také případně rozšířena o nové poznatky v dané problematice za předpokladu, že se autor bude zajímat o problematiku přeshraniční kriminality a organizovaného zločinu. Mimo to je nutné sledovat i současnou bezpečnostní, politickou a geopolitickou situaci ve světě. Ve vztahu k výše uvedenému, jakož i celkovému vlastnímu obsahu a výstupům práce si autor dovolí konstatovat, že vytyčené cíle diplomové práce byly splněny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

About Europol. *Europol* [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol>

About us. *CEPOL* [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.cepol.europa.eu/who-we-are/european-union-agency-law-enforcement-training/about-us>

Amsterodamská smlouva. *EUR-Lex* [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A4301858>

Bezpečnostní analýza Zlínského kraje 2019. *Zlínský kraj* [online]. [cit. 2020-05-08]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/bezpecnostni-analyza-zlinskeho-kraje-2019-cl-4889.html>

Bezpečnostní hrozby. *Ministerstvo vnitra* [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Bohuslav Sobotka: Chceme, aby naše policie byla i do budoucna akceschopná, moderní a připravená čelit novým hrozbám. *Vláda* [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/projevy/bohuslav-sobotka-chceme--aby-nase-policie-byla-i-do-budoucna-akceschopna--moderni-a-pripravena-celit-novym-hrozbam-157027/>

Brexit. *Consilium Europa* [online]. [cit. 2020-05-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-uk-after-referendum/>

Cizinci v ČR. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/2-mezinarodni-ochrana-a-azylova-zarizeni-tenacbh7j>

Co je Schengen. *Euroskop* [online]. [cit. 2020-01-24]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen/>

Community policing. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/co-je-to-community-policing.aspx>

Crime statistics. *Eurostat* [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Crime_statistics

Česká policie ve vedení Interpolu. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ceska-policie-ve-vedeni-interpolu.aspx>

Dopravní policie. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-dopravni-policie.aspx>

European Agency for the operational management of large-scale IT systems in the area of freedom, security and justice (eu-LISA). *European Union* [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eu-lisa_en

Evropská pohraniční a pobřežní stráž: byla zahájena vůbec první společná operace mimo EU. *Europea* [online]. [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_19_2591

Frontex a názorové „piruety“ českého premiéra. *Euractiv* [online]. [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/opinion/frontex-a-nazorove-piruety-ceskeho-premiera/>

Frontex posílí, má mít 10 000 příslušníků. Proti jsou Itálie či Maďarsko. *Seznam zprávy* [online]. [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/frontex-posili-ma-mit-10-000-prislusniku-proti-jsou-italie-ci-madarsko-70655>

Hraniční přechody na Zlínsku nachází uplatnění i v době Schengenu. *Česká televize* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1052858-hranicni-prechody-na-zlinsku-nachazi-uplatneni-i-v-dobe-schengenu>

Interpol Praha. *Wikipedia* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Interpol>

Karusel (karuselové podvody). *Finanční správa* [online]. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-pridane-hodnoty/kontrolni-hlaseni-DPH/karusel>

K ochraně hranic Schengenu se musí zvýšit chaos, ohrožení pořádku a bezpečnosti. *Česká justice* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2015/09/k-ochrane-hranic-schengenu-se-musi-zvysit-chaos-ohrozeni-poradku-a-bezpecnosti/>

Kolik migrantů přišlo do Evropy v roce 2019? Nová čísla odhalují pravou tvář migrační krize *Eurozprávy* [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://eurozpravy.cz/zahranicni/eu/kolik-migrantu-prislo-do-evropy-v-roce-2019-nova-cisla-odhaluji-pravou-tvar-migracni-krize.69316679/>

Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023. *Ministerstvo vnitra* [online]. [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Koncepce rozvoje Policie České republiky do roku 2020. *Česká justice* [online]. [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2017/04/Koncepce-rozvoje-Policie.pdf>

Kriminalisté rozkryli gang, který kradl ve velkém auta. *Zlínský kraj* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/kriminaliste-rozkryli-gang-ktery-kradl-ve-velkem-auta-fotogalerie-866.html>

Majitelé Octavií by měli být na pozoru. *Region Valašsko* [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.regionvalassko.cz/majitele-octavii-by-meli-byt-na-pozoru/>

Mezinárodní cvičení na česko-slovenské hranici. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mezinarodni-cviceni-na-ceskoslovenske-hranici.aspx>

NEČESAL, Marek. *Policejní spolupráce v právu Evropské unie* [online]. Brno, 2013 [cit.2020-01-09] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/umx6v/Policejni_spoluprace_v_EU.pdf. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

Odbor mezinárodní policejní spolupráce. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policejni-prezidium-odbor-mezinarodni-policejni-spoluprace-odbor-mezinarodni-policejni-spoluprace.aspx>

Ochrana obyvatelstva v České republice. *Hasičský záchranný sbor ČR* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

Origin and Tasks. *Frontex* [online]. [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/about-frontex/origin-tasks/>

Počet obyvatel ve Zlínském kraji. *Zlínský kraj* [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/lide-cl-3775.html>

Police Zlínský kraj - kontakty. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/SCRIPT/imapa.aspx?area=jm2&nid=11370&docid=21377522&num=5>

Policejní spolupráce. *Evropský parlament* [online]. [cit. 2019-11-21]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/156/policejni-spoluprace>

Police Slovenské republiky. *Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?policia>

Pořádková policie. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradkova-policie.aspx>

Readmisní smlouvy a jejich použití v České republice. *Migrace online* [online]. [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/readmisni-smlouvy-a-jejich-pouziti-v-ceske-republice>

Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/reditelstvi-pro-mezinarodni-policejni-spolupraci.aspx>

Schengen Information System. *Europea* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen-information-system_en

SIKORA, Jan. *Organizovaný zločin v české republice z pohledu kriminologického* [online]. Brno, 2008 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/v4jor/Diplomka_-_Organizovany_zlocin_je_fenomen_dnesni_doby_a_to_v.pdf. Diplomová. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

SIS a SIRENE. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sis-a-sirene.aspx>

Služba cizinecké policie. *Policie ČR* [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>

Společné kontaktní pracoviště. *Europea* [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/projects/czechia/joint-contact-centre-to-boost-collaboration-between-czech-and-slovak-police-forces-in-crisis-management

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030. *Zlínský kraj* [online]. [cit. 2020-04-19]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategie-rozvoje-zlinskeho-kraje-2030-cl-4623.html>

U policie by do roku 2023 mělo přibýt 3 000 služebních míst. K posílení stavů budou využiti i „nováčci“. *Ekonomický deník* [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/u-policie-by-roku-2023-melo-pribyt-3-000-sluzebnich-mist/>

Ve Slavičíně zmizely za noc dvě Octavie. Region Valašsko [online]. [cit. 2020-05-14]. Dostupné z: <https://www.regionvalassko.cz/ve-slavicine-zmizely-za-noc-dve-octavie/>

Vnitro chce snáz vracet nelegální migranty. Jako první chystá smlouvu s Indií. *Česká justice* [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2017/08/vnitro-chce-snaz-vcracet-nelegalni-migranty-jako-prvni-chysta-smlouvu-s-indii/>

What is INTERPOL? *Interpol* [online]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL>

Zákon č. 104/2013 Sb., zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-104>

Zákon č. 153/1994 Sb., Zákon o zpravodajských službách ČR. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-153>

Zákon č. 191/2016 Sb. Zákon o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic). *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-191>

Zákon č. 273/2008 Sb. Zákon o Policii České republiky. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2019-12-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2020-01-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Zpráva o bezpečnostní situaci na území České republiky. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2020-03-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
PČR	Policie České republiky
SIS	Schengenský informační systém
AČR	Armáda České republiky
OSN	Organizace spojených národů
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
ZK	Zlínský kraj

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Hraniční přechody ve Zlínském kraji. (zdroj: ČT24).....	67

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Počet trestných činů v krajích za rok 2019. (zdroj: Policie ČR, 2020)	60
Tabulka 2 – Celková kriminalita ve ZK a jednotlivých okresech v letech 2011-2019 (zdroj: Bezpečnostní analýza Zlínského kraje 2019, 2020)	61
Tabulka 3 – Trestné činy na území Zlínského kraje za rok 2019. (zdroj: : Policie ČR, 2020).....	62
Tabulka 4 – Trestné činy spáchané cizinci ve Zlínském kraji za rok 2019. (zdroj: Bezpečnostní analýza Zlínského kraje za rok 2019, 2020).....	63
Tabulka 5 - Organizační struktura KŘP Zlínského kraje. (zdroj: vlastní).....	85

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Struktura objasněné kriminality spáchané cizinci v roce 2017 v %.

(zdroj: Policie ČR)..... 50

Graf 2 – Vývoj počtu stíhaných cizinců na území ČR. (zdroj: MV ČR)..... 51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1 – Organizační struktura KŘP Zlínského kraje.

Příloha P2 – Řízený rozhovor s respondentem č. 1

Příloha P3 – Řízený rozhovor s respondentem č. 2

Příloha P4 – Řízený rozhovor s respondentem č. 3

PŘÍLOHA P 1: ORGANIZAČNÍ STRUKTURA KRAJSKÉHO ŘEDITELSTVÍ POLICIE ZLÍNSKÉHO KRAJE

Tabulka 5 - Organizační struktura KŘP Zlínského kraje. (zdroj: vlastní)

Ředitel krajského ředitelství policie Zlínského kraje			
Náměstek ředitele pro SKPV	Náměstek ředitele pro VS	Územní odbor	Náměstek ředitele pro ekonomiku
• Odbor obecné kriminality • Odbor analýzy a kybernetické kriminality • Odbor kriminalistické techniky IT expertíz • Odbor technické ochrany	• Odbor cizinecké policie • Odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál • Odbor služby pořádkové policie • Odbor služby dopravní policie • Operační odbor	• ÚO Zlín • ÚO Kroměříž • ÚO Uherské Hradiště • ÚO Vsetín	• Odbor finančních a komunikačních technologií • Odbor rozpočtu a účetnictví • Odbor specializovaných činností • Odbor veřejných zakázek • Odbor správy majetku
• Civilní oděv • Působí po celém Zlínském kraji • Řeší vraždy, znásilnění,...	• Uniformovaná policie • Integrované operační středisko kraje	• Skládá se z obvodních oddělení • Působí na vymezeném teritoriu	• Zaměstnanci • Sklady, ekonomické procesy • Automobilní prostředí

PŘÍLOHA P2 : ŘÍZENÝ ROZHOVOR S RESPONDENTEM Č. 1

1. Potýká se podle Vás Zlínský kraj s velkým množstvím trestných činů spáchaných cizinci? Je to jeden z problémů v současné době?

„Zlínský kraj se s velkým počtem trestných činů spáchaných cizinci díky bohu nepotýká. Koncentrace cizinců v kraji je v porovnání s jinými kraji celkem malá. Jedná se spíše o cizince (Ukrajina a Moldavsko), kteří zde přijíždějí za prací, která je z velké většiny nelegální. Proto nejsou ani „kriminálně aktivní“, aby na sebe příliš neupozorňovali. Samozřejmě k trestné činnosti cizinců v malé míře dochází, ta se ale spíše týká veřejného pořádku a dopravy (nejvíce vliv alkoholu).“

2. Mělo podle Vás zrušení pohraniční policie a hraničních kontrol dopad na nárůst přeshraniční kriminality ve Zlínském kraji?

„Podle mě sice příliš ne, ale zrušení hranic mělo nějaký vliv na částečné zvýšení spíše majetkové trestné činnosti, zejména krádeží vozidel. Tato trestná činnost směřovala na Slovensko, takže přítomnost policie na hranicích by zřejmě měla podstatný vliv na organizaci a samotné provádění této trestné činnosti. Jinak si myslím, odchod policie z hranic neměl na běžný život občanů ve zdejší regionu velký dopad. Lidi byli a jsou naopak rádi, když jsou hranice volně průjezdné a vše nahrazuje občasná přítomnost policistů v blízkosti státní hranice (občasné kontroly ve vnitrozemí).“

3. Zavedl byste znovu kontroly na hraničních přechodech? Jaké další opatření byste případně navrhoval?

„Kontroly bych rozhodně znovu nezaváděl. Pouze v odůvodněných případech, které by přítomnost policistů vyžadovaly. Týkají se zejména bezpečnosti a vnitřního pořádku (migrační vlny, pandemie atd.).“

4. Byla podle Vás situace, co se týče kriminality cizinců, lepší před zrušením pohraniční policie? Plnila pohraniční policie svou roli v oblasti bezpečnosti hranic?

„Určitě byla přítomnost policie v příhraničí znát. Neřekl bych ale, že před zrušením kontrol byla situace týkající se kriminality lepší. Neznám přesná čísla, takže to ani nemohu posoudit. Ano, myslím si, že přítomnost příslušníků pohraniční policie plnila svou roli v oblasti bezpečnosti a kontroly vnitřních hranic.“

5. Myslíte si, že jsou informační systémy (např. Schengenský informační systém) dostačující pro kontrolu pohybu osob?

„Ano, myslím si, že SIS je pro kontrolu v EU dostačující. Zahrnuje v podstatě vše, co by měl obsahovat. Zpracování a i funkčnost je na vysoké úrovni.“

6. Probíhá policejní spolupráce s ostatními státy (např. při vyšetřování přeshraniční kriminality, či při návratu osob do zemí původu) bez problémů? S jakým státem a kvůli čemu se spolupracuje nejčastěji?

„Mezinárodní přeshraniční spolupráce funguje dobře pouze mezi několika zeměmi. Jedná se zejména o Slovensko (nejčastější požadavky a spolupráce), Polsko, Rakousko, Německo, Rumunsko. Některé státy však příliš nespolupracují (Itálie). Italská strana v mnoha případech ani nekomunikuje. Vyřízení požadavků týkajících se např. legálnosti pobytů na italském území, jsou často vyřizovány v dlouhých časových intervalech nebo vůbec.“

7. Je podle Vás ČR připravena na náhlé znovuzavedení hraničních kontrol (např. při migrační vlně velkého rozsahu, či uzavření hranic – viz Pandemie COVID-19 v roce 2020)? Jsou stavy policistů dostačující?

„Připravena částečně je, ale..... Rozhodně schází technické vybavení, zázemí policistů, které bylo po zrušení kontrol zcela zrušeno, či rozprodáno. Personálně není nyní Policie schopna kontroly sama bez pomoci AČR a Celní správy zajistit. Existují sice plány znovuzavedení, provádějí se různá součinnostní cvičení, ale praxe je prostě praxe. Dle mého názoru současná pandemie otevře asi mnohým oči a bude snad dobrou zkouškou i ponaučením, že není radno znovuzavedení kontrol na hranicích nijak bagatelizovat a podceňovat, protože se týká bezpečnosti země i EU.“

PŘÍLOHA P3: ŘÍZENÝ ROZHOVOR S RESPONDENTEM Č. 2

1. Potýká se podle Vás Zlínský kraj s velkým množstvím trestných činů spáchaných cizinci? Je to jeden z problémů v současné době?

„Ve Zlínském kraji bylo v roce 2018 spácháno 6199 trestných činů. Ve zkráceném přípravném řízení, nebo ve vyšetřování bylo v postavení podezřelého nebo obviněného 175 cizinců, což činí 2,8%. V roce 2019 bylo spácháno 6185 trestných činů a v postavení podezřelého nebo obviněného bylo 183 cizinců, tj. necelá 3%. Jak tedy z výše uvedeného vyplývá, trestná činnost cizinců na území Zlínského kraje není v současné době závažný problém.“

2. Mělo podle Vás zrušení pohraniční policie a hraničních kontrol dopad na nárůst přeshraniční kriminality ve Zlínském kraji?

„Po vzniku samostatné České republiky 1. 1. 1993 působily na státní hranici se Slovenskou republikou 2 organizační články Policie České republiky a to cizinecká policie na hraničních přechodech a pohraniční policie. Cizinecká policie se zaměřovala na kontrolu vstupu a výstupu cizinců a pohraniční policie na kontrolu nelegální migrace a ostatní přeshraniční trestné činnosti. Reorganizační změnou došlo ke sjednocení těchto článků a vznikl Referát cizinecké policie, který působil jak na hraničním přechodu, tak i na tzv. „zelené hranici“. Trestná činnost se odvíjela především v rámci organizování a umožnění nedovoleného překračování státní hranice, ať už v úkrytu vozidel, nebo přes zelenou hranici. Po vstupu České republiky do schengenského prostoru se trestná činnost v příhraničních oblastech začala projevovat především v rámci majetkové trestné činnosti a taktéž v silničním provozu v souvislosti s ohrožením pod vlivem návykové látky řidičů. Tyto dva okruhy trestné činnosti páchané cizinci jsou nejčastější i v současné době. Jak jsem ale již odpovídal u otázky číslo 1., nejedná se o významný počet v rámci celkové kriminality na území Zlínského kraje.“

3. Zavedl byste znovu kontroly na hraničních přechodech? Jaké další opatření byste případně navrhoval?

„Vstupem České republiky do schengenského prostoru byla dána určitá pravidla pro všechny zúčastněné státy a to zejména pravidlo volného pohybu osob. Každý stát má však podle Schengenského hraničního kodexu oprávnění samostatně rozhodnout o časově omezeném znovuzavedení kontrol na státních hranicích a to z důvodu zajištění vnitřní bezpeč-

nosti a veřejného pořádku. Toto opatření je dostatečným nástrojem pro kontrolu osob vstupujících na území v případě závažné hrozby, např. migrační vlny velkého rozsahu.“

4. Byla podle Vás situace, co se týče kriminality cizinců, lepší před zrušením pohraniční policie? Plnila pohraniční policie svou roli v oblasti bezpečnosti hranic?

„Jak jsem již uváděl v otázce číslo 2., pohraniční, resp. cizinecká a pohraniční policie se zabývala určitým specifickým druhem trestné činnosti. Následný nárůst majetkové trestné činnosti byl do jisté míry umožněn ukončením kontrol na hraničních přechodech, a tudíž absencí záznamů o osobách, které tuto hranici překračují. Někdejší evidence obsahovaly i záznamy osob podezřelých z páčání trestné činnosti a dalo se tak případně zabránit páčání, nebo odhalit pachatele.“

5. Myslíte si, že jsou informační systémy (např. Schengenský informační systém) dostačující pro kontrolu pohybu osob?

„Schengenský informační systém obsahuje záznamy k osobám a věcem, avšak ne o pohybu osob. Po vstupu cizinců ze třetích zemí přes vnější schengenskou hranici již není pohyb těchto osob jakkoliv monitorován. Občané EU mají volný pohyb zaručen.“

6. Probíhá policejní spolupráce s ostatními státy (např. při vyšetřování přeshraniční kriminality, či při návratu osob do zemí původu) bez problémů? S jakým státem a kvůli čemu se spolupracuje nejčastěji?

„Vzhledem k poloze krajského ředitelství je nejčastější spolupráce s policejními orgány Slovenské republiky a to jak při výkonu služby společných hlídek, zjišťování totožnosti občanů České nebo Slovenské republiky a taktéž v rámci předávání osob na společné hranici v rámci readmisního řízení nebo průvozu osob přes území. Tato spolupráce je na velmi dobré úrovni počínaje spoluprací jednotlivých obvodních oddělení, služby kriminální policie a vyšetřování až po činnost hraničních zmocněnců.“

7. Je podle Vás ČR připravena na náhlé znovuzavedení hraničních kontrol (např. při migrační vlně velkého rozsahu, či uzavření hranic – viz Pandemie COVID-19 v roce 2020)? Jsou stavy policistů dostačující?

„V případě znovuzavedení kontrol tak, jak se teď provádí na státních hranicích s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo, jsou zpracovány operační plány a to na každý úsek státní hranice. Na základě usnesení vlády plní v těchto případech úkoly policie

i příslušníci Armády České republiky a Celní správy. Stavy policistů jsou dlouhodobě nižší, než jaké jsou požadovány dle tabulek vydávaných Ministerstvem vnitra a Generálním prezidentem PČR.“

PŘÍLOHA P4: ŘÍZENÝ ROZHOVOR S RESPONDENTEM Č. 3

1. Potýká se podle Vás Zlínský kraj s velkým množstvím trestných činů spáchaných cizinci? Je to jeden z problémů v současné době?

„Zlínský kraj nemá problém s velkým navýšením trestné činnosti cizinců, ale určitě se zvýšila v poměru k množství cizinců žijících, nebo pracujících v ČR.“

2. Mělo podle Vás zrušení pohraniční policie a hraničních kontrol dopad na nárůst přeshraniční kriminality ve Zlínském kraji?

„Zrušení fyzické ostrahy na tzv. zelené státní hranici nebo na hraničních přechodech mělo zcela určitě za následek zvýšení trestné činnosti cizinců na území ČR zejména krádeže osobních vozidel.“

3. Zavedl byste znovu kontroly na hraničních přechodech? Jaké další opatření byste případně navrhoval?

„V případě mimořádných událostí ohrožujících funkci, nebo bezpečnost státu bych určitě zavedl nějakou alespoň částečnou kontrolní činnost. V případě běžného stavu a provozu bych navrhoval ve větší míře využití elektroniky, kamerových systémů a jiných dalších dostupných technologií k ostraze státních hranic.“

4. Byla podle Vás situace, co se týče kriminality cizinců, lepší před zrušením pohraniční policie? Plnila pohraniční policie svou roli v oblasti bezpečnosti hranic?

„Situace v množství kriminality byla před zrušením ostrahy státních hranic a hraničních přechodů určitě příznivější z důvodu provádění fyzické kontroly jak osob přímo na státní hranici, tak na hraničních přechodech, proto si myslím, že pohraniční policie v té době určitě plnila svoji roli.“

5. Myslíte si, že jsou informační systémy (např. Schengenský informační systém) dostačující pro kontrolu pohybu osob?

„Současné informační systémy jsou na dobré úrovni a Česká republika drží krok s ostatními státy schengenského prostoru a jsou z mého pohledu dostačující. Česká republika na tuto problematiku vynakládá nemalé finanční prostředky.“

6. Probíhá policejní spolupráce s ostatními státy (např. při vyšetřování přeshraniční kriminality, či při návratu osob do zemí původu) bez problémů? S jakým státem a kvůli čemu se spolupracuje nejčastěji?

„Policejní spolupráce s ostatními státy určitě probíhá, avšak v největší míře se sousedními státy. V některých případech je spolupráce obtížná a to z důvodu komplikovanějšího vyšetřování trestné činnosti, nebo že je ČR vázána různými mezinárodními smlouvami.“

7. Je podle Vás ČR připravena na náhlé znovuzavedení hraničních kontrol (např. při migrační vlně velkého rozsahu, či uzavření hranic – viz Pandemie COVID-19 v roce 2020)? Jsou stavy policistů dostačující?

„V případě znovu zavedení kontrol na státní hranici je hodně závislé o jakou problematiku se jedná a kolik bude takové opatření vyžadovat sil a prostředků policie. V případě rychlého a velkého nasazení počtu policistů je možné na základě rozhodnutí vlády ČR povolat do služby vojáky české armády, kteří budou následně plnit úkoly policie. Policie ČR je schopná na určitou kratší dobu své síly a prostředky přetransformovat v rámci republiky tam, kde bude potřebovat. Co se týká stavu policistů, v ČR je dlouhodobě pod stanovenou hranicí a jelikož trestná činnost páchaná v současné době je hodně náročná na vyšetřování, není stav policistů v ČR dostačující.“